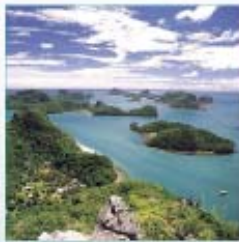

รายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุรักษ์ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

คำนำ	3
บทที่ 1 ภาพรวมพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย	4
♦ สถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย	4
♦ ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำ	4
♦ การคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำและประเด็นปัญหา	5
♦ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Sites) 11 แห่ง	6
♦ พื้นที่ชุ่มน้ำที่จะเสนอเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศแห่งต่อไป	11
♦ การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย	13
บทที่ 2 การอนุรักษ์ต้นฉบับด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ	15
♦ การจัดทำนโยบาย มาตรการ และแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ	15
♦ แผนกลยุทธ์/แผนการจัดการของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ	17
♦ การปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม 2543	18
♦ ความร่วมมือกับสำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำและความร่วมมือระหว่างประเทศ	20
บทที่ 3 สอดแทรกการคำนึงถึงพื้นที่ชุ่มน้ำเข้าสู่ทุกภาคส่วน	23
♦ เข้าสู่การให้การศึกษา	23
♦ เข้าสู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนโดยชุมชน	26
♦ เข้าสู่ภาคเอกชน	29
บทที่ 4 ความก้าวหน้าเพื่อบรรลุเป้าหมาย 2010	31
♦ ความสำคัญเร่งด่วน	31
♦ แผนการดำเนินงานเพื่อบรรลุแผนกลยุทธ์ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ พ.ศ. 2552-2557	32
♦ สรุปการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย 2010	34
บรรณานุกรม	35

คำนำ

รายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุวัติอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นการแสดงความก้าวหน้าของประเทศในการดำเนินการตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งสำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ได้กำหนดให้ภาคีทุกประเทศรายงานผลและความก้าวหน้าในการดำเนินงานทุกสามปี สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานประสานงานกลางได้รวบรวมและเรียบเรียงผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำรายงานแห่งชาติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรายงานให้สำนักเลขาธิการอนุสัญญาฯ ตามพันธกรณีและเพื่อเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงาน สถานการณ์ของพื้นที่ชุ่มน้ำ และผลการปฏิบัติที่ดีให้แก่สาธารณชนได้รับทราบ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำรายงานแห่งชาติมาแล้ว 3 ฉบับ โดยรายงานแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่งได้เน้นสถานภาพและภาพรวมการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย รายงานแห่งชาติฉบับที่สองเน้นการสร้างความรู้ความตระหนักและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ส่วนรายงานแห่งชาติ ฉบับนี้เป็นฉบับที่สามเป็นการรวบรวมผลการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549–2551 โดยมุ่งเน้นการนำเสนอกิจกรรมที่ดำเนินการและค้ำึงถึงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนที่ได้สอดแทรกอยู่ในทุกภาคส่วนของสังคมไทย ประกอบด้วย ภาคการศึกษา ชุมชน และภาคเอกชน เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และผลักดันให้เกิดการดำเนินงานในภาคเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานด้านการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำประสบผลสำเร็จและก่อให้เกิดความร่วมมือในทุกภาคส่วนของสังคม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอขอบคุณหน่วยงานภาครัฐและเอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การพัฒนาเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนชาวไทยที่ได้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการดำเนินงานอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำด้วยดีตลอดมา และขอขอบคุณองค์กรกองทุนสัตว์ป่าโลกประจำประเทศไทยที่ได้ช่วยแปลเอกสารรายงานฉบับนี้เป็นภาษาอังกฤษ

(นายวีเชียร จุ่งรุ่งเรือง)

เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพรวมพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

สถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย

ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำ

ประเทศไทยมีพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำน้ำแหล่งน้ำจืด ประเภทแหล่งน้ำไหลและน้ำนิ่ง ได้แก่ คลอง ห้วย ลำธาร แม่น้ำ น้ำตก หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ เขื่อน ทะเลสาบ บึง พรุหญ้า พรุน้ำจืดที่ไม่มีพุ่ม ที่ลุ่มชื้นแฉะ พื้นที่เกษตรที่มีน้ำท่วมขัง และพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเลได้แก่ ปากแม่น้ำ ชายหาด หาดเลน ป่าชายเลน ปะการัง เนื้อที่พื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย ครอบคลุมเนื้อที่อย่างน้อย 22,885,100 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.5 ของพื้นที่ประเทศไทย โดยมีจำนวนพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นประเภทแหล่งน้ำจืดประเภท คลอง ห้วย ลำธาร แม่น้ำ มากที่สุด ประมาณร้อยละ 83 ของพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีพื้นที่นาข้าว ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 57,385,900 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.8 ของพื้นที่ประเทศไทย

พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นแหล่งน้ำจืดและชายฝั่งทะเลของประเทศไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก โดย

- ◆ พบนกอย่างน้อย 755 ชนิด จาก 19 วงศ์ ซึ่งเป็นนกที่อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง 28 ชนิด เช่น เบ็ดก่า (*Cairina scutulata*) นกกระแตผีใหญ่ (*Escacus recurvirostris*) นกกระสาคอขาว (*Ciconia episcopus*) เป็นต้น นกที่อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์ 51 ชนิด เช่น นกนางนวลเกลบลีกุลลาบ (*Sterna dougallii*) นกกระสาแดง (*Ardea purpurea*) เป็นต้น
 - ◆ พบปลาอย่างน้อย 824 ชนิด ใน 35 วงศ์ เป็นชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง 32 ชนิด เช่น ปลาหมออารีย์ (*Yasuhikotakia sidthimunki*) ปลาเกด (*Ceratoglanis pachynema*) เป็นต้น เป็นชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น (endemic) 72 ชนิด ได้แก่ ปลากระเบนแม่กลอง (*Himantura kittipongi*) ปลาชีวแคระสามจุด (*Boraras micros*) เป็นต้น
 - ◆ พบพันธุ์พืช อย่างน้อย 836 ชนิด ใน 56 วงศ์ เช่น เต่าร้าง (*Caryota bacsonensis* Magalon) สาคุ (*Metroxylon sagu*) คราม (*Indigofera unieata*) เป็นต้น
 - ◆ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในทะเล อย่างน้อย 15 ชนิด เป็นชนิดพันธุ์ที่อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์ เช่น วาฬเกลบ (*Balaenoptera edeni*) วาฬหัวทุย (*Physeter macrocephalus*) วาฬเพชรฆาตดำ (*Pseudorca crassidens*) เป็นต้น
- สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมบกอย่างน้อย 17 ชนิด เช่น นากใหญ่ขนเรียบ (*Lutrogale perspicillata*) นากเล็กเล็บสั้น (*Amblonyx cinerea*) เลือดปลา (*Prionailurus viverrinus*) ลิงแสม (*Macaca fascicularis*) เป็นต้น

- ◆ สัตว์เลื้อยคลาน อย่างน้อย 29 ชนิด เช่น เต่ากระ (*Eretmochelys imbricata*) เต่าตนุ (*Chelonia mydas*) เต่าหญ้า (*Lepidochelys olivacea*) กิ้งก่าบินสีส้ม (*Draco maculatus*) งูปล้องทอง (mangrove snake : *Boiga dendrophila melanota*) เป็นต้น

การคุกคามพื้นที่ชุ่มน้ำ และประเด็นปัญหา

การคุกคามที่เป็นปัญหาสำคัญที่สุดของพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย คือ โครงการพัฒนาด้านต่างๆ ที่มุ่งเน้นการทำลายพื้นที่ชุ่มน้ำโดยปราศจากความเข้าใจในคุณค่าและบทบาทของพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเฉพาะการให้บริการของพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งสรุปได้ว่าการคุกคามและประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ชุ่มน้ำแต่ละประเภท ดังนี้

หนอง บึงน้ำจืด ถูกขุดลอก ถม ทำถนนหรือคั่นกันโดยรอบ ซึ่งเป็นการกีดขวางการไหลของน้ำและการอพยพของสัตว์น้ำ เช่น การทำถนนโดยรอบบึงสีไฟ ในจังหวัดพิจิตร ทำคั่นกันหนองหานกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี ทำให้พื้นที่ชุ่มน้ำตื้นเขิน สัตว์น้ำลดจำนวนลงทั้งชนิดและปริมาณ ถมทำสถานศึกษาและสถานที่ราชการ เช่น บึงบอระเพ็ด บึงเสนาท จังหวัดนครสวรรค์

แม่น้ำ ถูกเปลี่ยนเส้นทางไหลของน้ำ การบุกรุกบริเวณริมแม่น้ำ ทำให้น้ำตื้นเขิน เช่น แม่น้ำยม จังหวัดสุโขทัย แม่น้ำเลย จังหวัดเลย

พรุ ถูกเปลี่ยนเป็นพื้นที่การเกษตรโดยการสูบน้ำออก เช่น การเปลี่ยนพื้นที่พรุควนเคร็ง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นสวนปาล์มน้ำมัน การถมพื้นที่พรุเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม เช่น พื้นที่พรุแม่รำพึง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

หาดเลน หาดทราย ถูกบุกรุกก่อสร้างสถานที่ท่องเที่ยว โรงแรมที่พักอาศัย ร้านอาหาร เช่น การก่อสร้างโรงแรมในหาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง ร้านอาหารตามชายหาดในเกาะภูเก็ต

เกาะ ถูกบุกรุกเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องรับนักท่องเที่ยวเกินศักยภาพ เกิดปัญหาขยะ น้ำเสีย

ป่าชายเลน ถูกบุกรุกเป็นนาเกลือ ก่อสร้างท่าเทียบเรือ ถนน เช่น ป่าชายเลนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ป่าชายเลนปากแม่น้ำเวฬุ จังหวัดระยอง

หญ้าทะเล ปะการัง เสื่อมโทรมลงเนื่องจากตะกอนที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆ บนบก และการท่องเที่ยวที่ขาดความรับผิดชอบ เช่น การทิ้งสมอจอดเรือท่องเที่ยว การเหยียบย่ำของนักท่องเที่ยว การขุดลอกร่องน้ำ ตลอดจนการประมงผิดกฎหมาย เช่น อวนลาก อวนรุน

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Sites) 11 แห่ง

7

พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขี้เสียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง

เป็นพื้นที่แรมซาร์แห่งแรกของประเทศไทย เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง เป็นพื้นที่พรุไม้เสม็ดขาว มีทุ่งกระจูดและกกขึ้นอย่างหนาแน่น มีน้ำท่วมขังตลอดปี พบนก 72 ชนิด ซึ่งเป็นนกที่ใกล้สูญพันธุ์ (EN) 2 ชนิด คือ นกกระสาแดง (*Ardea purpurea*) และเหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*) พบปลา 34 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 29 ชนิด และสัตว์เลี้ยวลูกด้วยนม 8 ชนิดประเด็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบันคือ คุณภาพน้ำเริ่มเสื่อมโทรมลงจากการเพิ่มของตะกอนที่เกิดจากการนำเเป็ยของซากพืช และกิจกรรมการเกษตรโดยรอบพื้นที่

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศหรือแรมซาร์ ไซต์ 11 แห่ง และยังมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในระหว่างการดำเนินงานเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศอีก 5 แห่ง

พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง อำเภอลือทอง จังหวัดหนองคาย

เป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ สภาพพื้นที่โดยรอบเป็นป่าดิบแล้ง ซึ่งชุมชนใช้ประโยชน์จากการเก็บหาของป่า สำหรับบริเวณที่เป็นแหล่งน้ำจะทำการประมงและเลี้ยงปลาในกระชัง พื้นที่โดยรอบเป็นพื้นที่เกษตรกรรม พบนกประจำถิ่นอย่างน้อย 44 ชนิด นกอพยพพบอย่างน้อย 37 ชนิด เช่น นกกระสาแดง (*Ardea purpurea*) และนกอุ้มบาตร (*Motacilla alba*) มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ เป็นต้น ปลาพบ 80 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกพบ 6 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 10 ชนิด และสัตว์เลี้ยวลูกด้วยนม 2 ชนิด ชนิดพันธุ์พืช ส่วนใหญ่เป็นชุมชนที่น้ำตื้น ซึ่งแบ่งได้ 3 ประเภทคือ ชุมพืชบริเวณน้ำตื้น (shallow water communities) ชุมพืชบริเวณกลางน้ำ (open water communities) และชุมชนพืชปกคลุม (overlying dense and floating communities) ปัจจุบันพื้นที่การเกษตรโดยรอบมีการเปลี่ยนแปลงเป็นส่วนนยางพารา ไร่ยาสูบและสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำจากสารเคมีตกค้าง

พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม

เป็นหาดเลนขนาดใหญ่ เป็นแหล่งประมงชายฝั่งที่สำคัญ โดยเฉพาะหอยหลายชนิด เช่น หอยหลอด (*Solen regularis*) หอยกะพง (*Musculus mirandus*) หอยแมลงภู่ (*Perna viridis*) เป็นต้น พบชนิดพันธุ์สัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ เขี้ยวแดง (*Haliastur Indus*) นกแอ่นกินรัง (*Aerodramus germani*) และนกนางนวลแกลบเล็ก (*Sternula albifrons*) และหอยหลอดที่เป็นสัตว์น้ำเศรษฐกิจมีแนวโน้มถูกคุกคาม เนื่องมาจากการประมงเกินศักยภาพ (over fishing) และมลพิษจากกิจกรรมต่างๆ บนบก ในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ที่ดินไปจากเดิม โดยเฉพาะการขยายตัวของอุตสาหกรรมประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการขยายตัวของชุมชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทที่ลุ่ม ที่ราบชายฝั่งทะเลที่น้ำทะเลขึ้นถึง และได้รับอิทธิพลของน้ำขึ้น น้ำลง ประกอบด้วย แม่น้ำและคลองน้อยใหญ่หลายสาย หาดเลน ป่าชายเลน แหล่งหญ้าทะเล หาดทราย ป่าพรุชายฝั่ง เทือกเขาหินปูน และสุสานหอย 45 ล้านปี พบพันธุ์ไม้ป่าชายเลน 25 ชนิด พันธุ์ไม้ป่าชายหาด 84 ชนิด พบหญ้าทะเล 9 ชนิด พบนกทั้งหมดประจำถิ่นและนอกอพยพ 111 ชนิด ที่สำคัญได้แก่ นกตีนเทียน (*Himantopus himantopus*) นกหัวโตทรายใหญ่ (*Charadrius leschenaultia*) นกหัวโตมลายู (*Charadrius peronii*) และนกซ่อมทะเลอกแดง (*Limnodromus Semipalmatus*) เป็นต้น สำหรับการบริหารจัดการพื้นที่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ได้เข้ามาดูแลโดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการดูแลพื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ รวมถึงการจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จังหวัดเชียงราย

เป็นบึงน้ำจืดขนาดพื้นที่ประมาณ 2,711 ไร่ พบนกทั้งสิ้น 225 ชนิด เป็นนกอพยพ จำนวน 79 ชนิด นกประจำถิ่น จำนวน 100 ชนิด และเป็นทั้งนกอพยพและประจำถิ่น จำนวน 23 ชนิด และจำนวน 19 ชนิด จัดอยู่ในสถานภาพที่ถูกคุกคามและใกล้สูญพันธุ์ในประเทศไทย ได้แก่ นกกาน้ำใหญ่ (*Phalacrocorax carbo*) นกกระสาขาว (*Ardea cinerea*) และนกกาบบัว (*Mycteria leucocephala*) เป็นต้น นกจำนวน 5 ชนิด มีความสำคัญในระดับนานาชาติ ในปี พ.ศ. 2551 มีชนิดพันธุ์สัตว์สำคัญที่พบใหม่ คือ นกกระเรียนพันธุ์ยุโรป (*Grus grus*) นกกระเรียนเล็ก (*Anthropides virgo*) นกปากงอน (*Recurvirostra avosetta*) และเบ็ดหงส์ (*Sarkidiornis melanotos*)

พื้นที่ชุ่มน้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พรุโต๊ะแดง) จังหวัดนราธิวาส

เป็นป่าพรุตั้งเดิมผืนใหญ่ผืนสุดท้ายของประเทศไทย พบนกที่ใกล้สูญคุกคามในระดับโลก 29 ชนิด โดยเป็นนกที่มีสถานภาพถูกคุกคามในระดับโลก คือ นกฟินฟุต (*Heliopais personata*) นกเป็ดน้ำใหญ่ (*Treron capelli*) นอกจากนี้ยังพบนกจำนวน 60 ชนิดกระจายในเขตป่าดิบที่ราบต่ำแบบชุนดา โดยเฉพาะนกจับแมลงคอสีฟ้าสด (*Cyornis turcosus*) ซึ่งพรุโต๊ะแดงเป็นที่ทำรังวางไข่เพียงแห่งเดียวของนกชนิดนี้ในประเทศไทย การระบายน้ำออกจากพื้นที่พรุเพื่อทำการเกษตร ส่งผลต่อระดับน้ำในพรุซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดไฟไหม้ในพื้นที่พรุ

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง - ปากน้ำตรัง จังหวัดตรัง

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำหลากหลายที่ผสมผสานกัน เช่น ป่าชายเลน หาดเลน หาดทราย แหล่งปะการังและหญ้าทะเล เป็นแหล่งอาศัยของนกที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ระดับโลก คือ นกยางจีน (*Egretta eulophotes*) รวมทั้งนกฟินฟุต (*Heliopais personata*) นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งอาศัยของนกประจำถิ่น 2 ชนิดที่มีสถานภาพใกล้สูญคุกคามในระดับโลก ได้แก่ นกหัวโตมลายู (*Charadrius peronii*) และนกกระเต็นใหญ่ปีกสีน้ำตาล (*Pelargopsis amauroptera*) รูปแบบการใช้ที่ดินมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยเป็นการใช้พื้นที่เพื่อกิจกรรมด้านการเกษตร เช่น การปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน เพิ่มขึ้น รวมไปถึงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเฉพาะการรुक้าพื้นที่และปริมาณการสะสมตะกอนดินในพื้นที่ชุ่มน้ำ

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน - ปากแม่น้ำกระบือ - ปากคลองกะเปอร์ จังหวัดระนอง

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำหลากหลายที่ผสมผสานกัน เช่น ป่าชายเลน หาดเลน หาดทราย แหล่งปะการังและหญ้าทะเล ชนิดพันธุ์พืชเด่นในพื้นที่ประกอบด้วย โกงกางใบใหญ่ (*Rhizophora mucronata*) โกงกางใบเล็ก (*Rhizophora apiculata*) เสม็ดขาว (*Avicennia alba*) เสม็ดดำ (*Avicennia*

officinalis) ตะขูนขาว (*Xylocarpus granatum*) ตาตุ้มทะเล (*Excoecaria agallocha*) โปรีทะเล (*Thespesia populnea*) และปอทะเล (*Hibiscus tiliaceus*) เป็นต้น ความหลากหลายของชนิดพันธุ์สัตว์ เป็นแหล่งนกอพยพตามฤดูกาล เช่น มีนกที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ นกยางจีน (*Egretta eulophotes*) เหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*) นกหัวขวานสามนิ้วหลังสีไพร (*Dinopium rafflesii*) สัตว์ทะเลที่เป็นชนิดพันธุ์เด่น คือ กลุ่มปลาการ์ตูน (Clownfish) กลุ่มปลาสิ่นสมุทร (Agelfish) กลุ่มเม่นทะเล (Sea Urchin) และดาวประาะ (Brittle star) เป็นต้น ส่วนปะการังเด่น เช่น กลุ่มปะการังเดี่ยว (Free living coral) กลุ่มปะการังโต๊ะ (Table coral) และกลุ่มปะการังแผ่นใบไม้ (Foliate coral) เป็นต้น

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เป็นป่าดิบแล้ง ป่าชายหาด ป่าเขาหินปูนและป่าชายเลน พบปลาอย่างน้อย 161 ชนิด สาหร่ายทะเลพบอย่างน้อย 43 ชนิด หอยพบอย่างน้อย 192 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมพบ 20 ชนิด โดยเป็นสัตว์ที่มีสถานภาพใกล้สูญคุกคามตามทะเบียนรายการชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามใกล้สูญพันธุ์ของสหภาพสากลแห่งการอนุรักษ์ (IUCN Red List 2004) จำนวน 1 ชนิด คือ ลิงแสม (*Macaca fascicularis*) และสัตว์ที่มีสถานภาพแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ 1 ชนิด คือ เลือปลา (*Prionailurus viverrina*) นอกจากนี้ยังพบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมชนิดใหม่ของพื้นที่ คือ ค้างคาวหางโผล่ (*Emballonura monticola*) นกที่พบมีจำนวน 15 ชนิด เป็นนกที่อยู่ในทะเบียนรายการชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามใกล้สูญพันธุ์ ของทะเบียนรายการชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามใกล้สูญพันธุ์ของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2549 จำนวน 5 ชนิด พรรณพืชที่พบ 117 ชนิด เป็นแหล่งที่พบชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญต่อพื้นที่ในระดับต่างๆ (ประเทศ ภูมิภาค และโลก) 1 ชนิด คือ รองเท้านารีช่องอ่างทอง (*Paphiopedilum niveum*) เป็นชนิดพันธุ์ที่มีความสำคัญระดับประเทศซึ่งเป็นพืชหายากและใกล้สูญพันธุ์ และชนิดพันธุ์ที่อยู่ในทะเบียนรายการชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามใกล้สูญพันธุ์ของสหภาพสากลแห่งการอนุรักษ์ (IUCN Red List 2004) คือ เกลง (*Dialium cochinchinense*) ในวงศ์ Leguminosae-Caesalpinioideae

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปในปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา สำหรับรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินนอกเหนือจากการเป็นพื้นที่อนุรักษ์แล้วยังพบกิจกรรมทางการเกษตรที่สำคัญ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน สวนผลไม้ นาุ้ง และกระชังเลี้ยงปลา เป็นต้น ในด้านการจัดองค์กรหรือการจัดทำแผนงาน โครงการนั้นเป็นไปตามบทบาทภารกิจด้านการอนุรักษ์ของหน่วยงาน ซึ่งมีแผนงานการอนุรักษ์ การสร้างความตระหนัก การเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของสาธารณะในคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ชนิดพันธุ์พืชที่สำคัญ ประกอบด้วย ป่าชายเลน เช่น โกงกางใบใหญ่ (*Rhizophora mucronata*) โกงกางใบเล็ก (*Rhizophora apiculata*) ตะบูนขาว (*Xylocarpus granatum*) ตะบูนดำ (*Xylocarpus moluccensis*) ถั่วขาว (*Vigna cylindrical*) แสมขาว (*Avicennia alba*) โปรงขาว (*Ceriops decandra*) ลำแพน (*Sonneratia ovata*) หลุมพอทะเล (*Intsia bijuga*) ป่าบก เช่น ยางนา (*Dipteracarpus alatus*) ตะเคียนหิน (*Hopea ferrea*) เต่าร้าง (*Caryota bacsonensis*) เตย (*Pandanus kaidus*) และ 3 ป่าเขาหินปูน เช่น พลับพล่า (*Microcos tomentosa*) กากพี้ (*Dialium cochinchinense*) เป็นไม้เด่น พบหญ้าทะเล 11 ชนิด จากทั้งหมด 12 ชนิดที่พบในทะเลไทย มีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอย่างน้อย 27 ชนิด นกมากกว่า 120 ชนิด ที่สำคัญได้แก่ นกหัวโตมลายู (*Charadrius peronii*) นกกระเต็นแดง (*Halcyon coromanda*) และนกซ่อมทะเลอกแดง (*Limnodromus semipalmatus*)

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

มีเนื้อที่ประมาณ 43,074 ไร่ ระบบนิเวศที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ระบบนิเวศแหล่งน้ำในแผ่นดิน ซึ่งมีลักษณะเป็นบึงน้ำจืดธรรมชาติขนาดใหญ่มีน้ำตลอดปี พื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเล ประกอบด้วยที่ราบริมทะเล และหมู่เกาะในทะเลใกล้ฝั่ง พบนกรวมทั้งสิ้น 110 ชนิด เป็นนกประจำถิ่น 82 ชนิด นกอพยพเข้ามาอาศัย 27 ชนิด และนกที่อพยพเข้ามาสร้างรังวางไข่ 1 ชนิด ที่สำคัญได้แก่ เป็ดผีเล็ก (*Tachybaptus ruficollis*) นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ (*Dicrurus paradiseus*) และนกแอ่นตาล (*Cypsiurus balasiensis*) เป็นต้น

พื้นที่ชุ่มน้ำที่จะเสนอเป็น พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ ระหว่างประเทศแห่งต่อไป

พื้นที่ชุ่มน้ำบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์

เป็นบึงน้ำจืดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของภาคเหนือตอนล่าง เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยอันสมบูรณ์ มีบทบาทสำคัญทางด้านอุทกวิทยา ชีววิทยา และเป็นแหล่งพักพิงของนกเป็ดในช่วงฤดูอพยพ มีเนื้อที่ ประมาณ 123,000 ไร่ มีสภาพเป็นที่ราบลุ่ม มีลำน้ำธรรมชาติไหลมารวมกัน ในปี พ.ศ. 2470 ได้มีการสร้างทำนบกั้นน้ำและประตูระบายน้ำทำให้เกิดเป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ ประกอบด้วยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ 5 ประเภท ได้แก่ บึง ที่ลุ่มชื้นแฉะ เกาะ ป่าพรุ และทุ่งนา พบพันธุ์พืชอย่างน้อย 80 ชนิด เช่น ช่อครามน้ำ (*Potederia cordata*) บัวหลวง (*Nelumbo nucifera*) บัวเผื่อน (*Nymphaea nouchali*) เป็นต้น พบนกประจำถิ่นและนกอพยพไม่ต่ำกว่า 238 ชนิด เช่น นกอีแจว (*Hydrophasianus chirurgus*) นกอีโก้ง (*Porphyrio porphyrio*) นกกาน้ำ (*Mycleria leucocephala*) เป็นต้น ปลาอย่างน้อย 50 ชนิด เช่น ปลาบู่ทราย (*Oxyeleotris marmorata*) ปลาเก๋า (*Labeo chrysophekadion*) เป็นต้น

พื้นที่ชุ่มน้ำกุตทิง จังหวัดหนองคาย

พื้นที่ชุ่มน้ำกุตทิง เป็นบึงน้ำขนาดใหญ่ที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำโขง มีพื้นที่ประมาณ 16,500 ไร่ มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง โดยพบพรรณพืชน้ำ 59 ชนิด และพบพืชชนิดใหม่ คือ ต้นเล็บม้าว (*Coldesia* sp.) และสาหร่ายข้าวเหนียวดอกม่วง ปลาน้ำจืดประมาณ 123 ชนิด เช่น ปลาชีวแคระ (*Boraras micros*) ซึ่งเป็นสัตว์มีกระดูกสันหลังที่เล็กที่สุดในประเทศไทย และเป็นแหล่งพักพิงของนกอพยพและนกประจำถิ่น มากกว่า 100 ชนิด ที่สำคัญได้แก่ เป็ดแดง (*Dendrocygna javanica*) เป็ดลาย (*Anas querquedula*) และเหยี่ยวแดง (*Haliastur Indus*)

โครงการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในประเทศไทยและลุ่มน้ำโขง (Community Management of Wetlands in Thailand and the Mekong River Basin) โดยองค์การกองทุนสัตว์ป่าโลก ภูมิภาคลุ่มน้ำโขง สำนักงานประเทศไทยได้ดำเนินการประชุม ชี้แจง และสร้างความเข้าใจให้แก่ชุมชนในพื้นที่ถึงคุณค่า ความสำคัญ ขั้นตอนการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ตลอดจนผลดีและผลเสีย และได้มีการสอบถามความเห็นในการประชุมประจำเดือนของอำเภอบึงกาฬ ซึ่งมีหัวหน้าส่วนราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล อาสาสมัคร และผู้นำชุมชน 2 ครั้ง ในวันที่ 30 พฤศจิกายน และ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2549 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 450 คน โดยได้ตอบข้อซักถามและข้อกังวลต่างๆ และที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้ดำเนินการเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำกุตทิงเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือ แรมซาร์ไซต์

พื้นที่ชุ่มน้ำเกาะระ - เกาะพระทอง จังหวัดพังงา

เกาะพระทอง มีเนื้อที่ประมาณ 63,750 ไร่ มีลักษณะเป็นที่ราบสันดอนทราย ประกอบด้วยป่าชายเลน ป่าชายหาด ป่าพรุ มีลำคลองหลายสายภายในเกาะ เกาะระ มีเนื้อที่ประมาณ 12,187 ไร่ เป็นภูเขาหินปูน ยอดเขามีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 235 เมตร มีลักษณะเป็นป่าดิบชื้น และป่าพรุ พบแนวหญ้าทะเลกระจายตัวอยู่ทางด้านในของหมู่เกาะ เป็นแหล่งอนุบาลและแหล่งหลบภัยที่สำคัญในช่วงมรสุมของสัตว์น้ำนานาชนิดทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก เช่น พะยูน (*Dugong dugon*) เต่าหญ้า (*Lepidochelys olivacea*) เต่ามะเฟือง (*Demochelys coriacea*) นกตะกรุม (*Leptoptilos javanicus*) พบสัตว์สี่ขาค้นด้วยนม 11 ชนิด ที่สำคัญ ได้แก่ กวางป่า (*Cervus unicolor*) ลิ่นหรือนึ่ง (*Manis javanicus*) สัตว์เลื้อยคาน 45 ชนิด ได้แก่ งูปล้องทอง (*Boiga dendrophila*) งูปากกว้างน้ำเค็ม (*Cerberus rynchops*) นกอย่างน้อย 137 ชนิด ได้แก่ เหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*) เหยี่ยวแดง (*Haliastur indus*) เหยี่ยวขาว (*Elanus caeruleus*) สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 7 ชนิด ได้แก่ กบน้ำเค็ม (*Fejervarya cancrivora*) เขียดจิก (*Rana erythraea*) พบพืช 224 ชนิด โดยเฉพาะกล้วยไม้พบ 79 ชนิด

พื้นที่ชุ่มน้ำเกาะกระ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เกาะกระ อยู่ห่างจากอำเภอปากพนังประมาณ 52 กิโลเมตร พื้นที่ประมาณ 244 ไร่ เป็นเกาะที่มีปะการังที่สมบูรณ์ที่สุดในอ่าวไทยมีแนวปะการังทั้งสิ้น 412 ไร่ มีชายหาดยาว 130 เมตร ปะการังที่พบได้แก่ ปะการังแปรงล้างขวด (*Acropora longicyathus*) ปะการังเขากวาง (*Acropora aculeus*) และปะการังจาน (*Turbinaria spp.*) เป็นต้น รวมทั้งเป็นแหล่งวางไข่ของเต่าทะเลมากถึง 30-40 รังต่อปี พบพืช 132 ชนิด ได้แก่ ยางน่องเครือ (*Anodendron coriaceum*) โพขึ้นนก (*Ficus rumphii*) และขลุ่ย (*Pluchea indica*) นก 26 ชนิด ได้แก่ นกขาปีไหน (*Caleonenas nicobarica*) นกยางจีน (*Egretta eulophotes*) ปลาในแนวปะการังพบ 125 ชนิด ได้แก่ ปลาผีเสื้อลายแปดเส้น (*Chaetodon octofasciatus*) ปลาผีเสื้อเหลืองคอขาว (*Chaetodon weibeli*) และปลาวัวมงกุฏ (*Balistoides viridescens*)

กว๊านพะเยา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

กว๊านพะเยาเป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ทางภาคเหนือตอนบนของประเทศ มีพื้นที่ประมาณ 12,831 ไร่ เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคที่สำคัญของชาวพะเยา ทุกปีช่วยบรรเทาอุทกภัยให้แก่พื้นที่ด้านล่างของแหล่งน้ำ พบนกอย่างน้อย 14 ชนิด เช่น นกเป็ดผีเล็ก (*Tachybaptus ruficollis*) นกกวัก (*Amarornis phoenicurus*) ปลาอย่างน้อย 47 ชนิด เช่น ปลาดุกด้าน (*Clarius batrachus*) ซึ่งมีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์

การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย

คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2536 โดยมีความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและแผนแห่งชาติสำหรับการจัดการและคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย สนับสนุนและติดตามการดำเนินงานในพื้นที่ชุ่มน้ำให้เป็นไปตามนโยบายแห่งชาติ สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจนสนับสนุนการสร้างจิตสำนึก การให้การศึกษา การศึกษาวิจัย และประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ

คณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการในด้านต่างๆ จากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษา ได้รับมอบหมายภาระหน้าที่จากคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อให้บริการด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยต่อคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ พิจารณากลับกรองแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่ก่อนนำเสนอคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ และให้ความเห็นและข้อมูลทางวิชาการในประเด็นที่กำหนดในการประชุมกรรมการทางวิทยาศาสตร์ และวิชาการ รวมทั้งการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นต้น

ต่อมา เพื่อให้มีการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำได้มีมติเมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2545 ให้จัดตั้ง **คณะกรรมการ/อนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำระดับจังหวัด** โดยเฉพาะจังหวัดที่มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เช่น ประมงจังหวัด เกษตรจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนชุมชน โดยมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เป็นฝ่ายเลขานุการ มีหน้าที่พิจารณายกร่าง กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับในการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำในระดับจังหวัด ติดตามและประสานงานการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ เป็นต้น ขณะนี้มีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ 10 แห่งที่มีคณะกรรมการ/อนุกรรมการระดับจังหวัดกำกับดูแลบริหารจัดการ อย่างไรก็ตามยังมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเพียงแห่งเดียวที่ยังมิได้มีคณะกรรมการดังกล่าว

คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

1. รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มภารกิจที่เกี่ยวข้อง	ประธานอนุกรรมการ
2. เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	รองประธานอนุกรรมการ
3. อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
4. อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
5. อธิบดีกรมป่าไม้ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
6. อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
7. อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
8. อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
9. อธิบดีกรมประมง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
10. อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
11. อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
12. อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
13. อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
14. อธิบดีกรมการปกครองหรือผู้แทน	อนุกรรมการ
15. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
16. ผู้อำนวยการสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
17. เสนาธิการทหารเรือ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
18. นายกษัตริย์ศึกและรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
19. ประธานคณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ	อนุกรรมการ
20. เลขาธิการมูลนิธิโลกสีเขียว	อนุกรรมการ
21. นายไมตรี ดวงสวัสดิ์	อนุกรรมการ
22. นายเจริญศักดิ์ โจรนฤทธิพิเชษฐ์	อนุกรรมการ
23. นายสนธิ อักษรแก้ว	อนุกรรมการ
24. นายธงชัย พรรณสวัสดิ์	อนุกรรมการ
25. นายศรัณย์ เพ็ชรพิรุณ	อนุกรรมการ
26. นายอาแซ สะยาอะ	อนุกรรมการ
27. เจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและเลขานุการ
28. เจ้าหน้าที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ

1. นายวัฒน์ สีสามัท	ประธานคณะทำงาน
2. ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	คณะทำงาน
3. ผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	คณะทำงาน
4. ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำ	คณะทำงาน
5. ผู้แทนกรมประมง	คณะทำงาน
6. ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน	คณะทำงาน
7. นายวันชัย จันทน์ฉาย	คณะทำงาน
8. นายสนใจ ทะวานนท์	คณะทำงาน
9. นางสาวลำอาง หอมชื่น	คณะทำงาน
10. นางสาวศันสนีย์ ชูแหว	คณะทำงาน
11. นายประวีณ ลิมปสายชล	คณะทำงาน
12. นายพิภพ จันทนวางกูร	คณะทำงาน
13. นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ	คณะทำงาน
14. นายอาแซ สะยาอะ	คณะทำงาน
15. นายชวลิต วิทยานนท์	คณะทำงาน
16. ผู้อำนวยการสำนักความหลากหลายทางชีวภาพ	คณะทำงานและเลขานุการ
17. เจ้าหน้าที่สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
18. เจ้าหน้าที่สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

การอนุรักษ์ต่อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

การจัดทำนโยบาย มาตรการ และแผน การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

ประเทศไทยได้จัดทำนโยบาย มาตรการ และแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งแผนระดับชาติ และแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งในระดับประเทศและในระดับพื้นที่ เพื่อให้การจัดการเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องซึ่งกันและกัน และลดปัญหาความขัดแย้ง ในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำระหว่างหน่วยงานของรัฐ และระหว่างชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ

นโยบาย มาตรการ และแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

ประเทศไทยได้จัดทำนโยบาย มาตรการและแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำมาแล้ว 3 ฉบับได้แก่

นโยบาย มาตรการและแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ พ.ศ. 2540-2545

ประกอบด้วย 28 แผนงาน 43 โครงการ จาก 14 หน่วยงาน เป็นงบประมาณทั้งสิ้น 472.50 ล้านบาท ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อ วันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2540

แผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ พ.ศ. 2546-2550

ได้ผนวกรวมกับนโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน (National Biodiversity Strategies and Action Plan : NBSAP) ประกอบด้วย 4 แผนงานย่อย 168 โครงการ จาก 41 หน่วยงาน เป็นงบประมาณทั้งสิ้น 2,600.56 ล้านบาท ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อ วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2545

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมประมง มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย สหภาพสากลแห่งการ

อนุรักษ์ (IUCN) องค์กรกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) และมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ได้มีการดำเนินงานตามแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ พ.ศ. 2546-2550 ซึ่งเมื่อประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายที่กำหนด สามารถสรุปได้ดังนี้

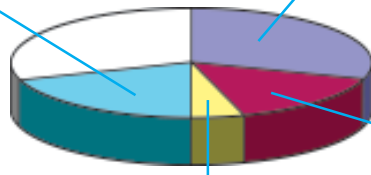
เป้าหมายที่ 1

สำรวจสถานการณ์และศึกษาวิจัยด้านการจัดการและความหลากหลายทางชีวภาพ ในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญลำดับสูง ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติ อย่างน้อย 20 แห่ง

ดำเนินการแล้ว รวม 14 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 70

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (แรมซาร์ไซต์) 6 แห่ง ได้แก่

- ♦ ปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่
- ♦ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จังหวัดเชียงราย
- ♦ อุทยานแห่งชาติแหลมสน - ปากคลองกะเปอร์ - ปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดระนอง
- ♦ อุทยานแห่งชาติเขาสมร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ♦ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย
- ♦ หมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ 1 แห่ง ได้แก่

- ♦ แม่น้ำปิง

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 3 แห่ง ได้แก่

- ♦ ลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและนครพนม
- ♦ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสุรินทร์ - ลีมีลัน จังหวัดพังงา
- ♦ อ่างกาหลวงในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นเพื่อยกระดับเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติ 4 แห่ง ได้แก่

- ♦ กุดทิง จังหวัดหนองคาย
- ♦ บึงสำนกใหญ่ จังหวัดระยอง
- ♦ เกาะระ - เกาะพระทอง จังหวัดพังงา
- ♦ ป่าพรุแม่รำพึง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

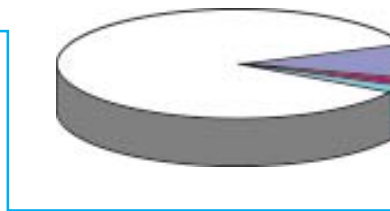
เป้าหมายที่ 2

จัดทำแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญลำดับสูง ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติ อย่างน้อย 20 แห่ง ภายใน 5 ปี

ดำเนินการแล้ว รวม 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 14

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ 5 แห่ง ได้แก่

- ♦ ปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่
- ♦ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จังหวัดเชียงราย
- ♦ อุทยานแห่งชาติแหลมสน - ปากคลองกะเปอร์ - ปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดระนอง
- ♦ อุทยานแห่งชาติเขาสมร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ♦ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 1 แห่ง ได้แก่

- ♦ ลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและนครพนม

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น 1 แห่ง ได้แก่

- ♦ เกาะระ - เกาะพระทอง จังหวัดพังงา

เป้าหมายที่ 3

การเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือ แรมซาร์ไซต์ อย่างน้อย 20 แห่ง ภายใน 5 ปี

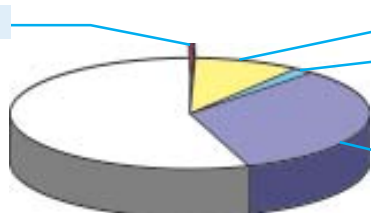
ดำเนินการเสนอเพิ่มเติมเพียงหนึ่งแห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาสมร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2551 คิดเป็นร้อยละ 5

เป้าหมายที่ 4

อนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยได้อย่างน้อยร้อยละ 35 ของพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยภายใน 5 ปี (700,000 ไร่)

ดำเนินการฟื้นฟูแล้วมากกว่าเป้าหมายที่กำหนด รวม 886,288 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.3

♦ ปะการัง 50 ไร่

♦ ป่าชายเลน 204,988 ไร่

♦ หญ้าทะเล 30,000 ไร่

♦ ทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา 651,250 ไร่

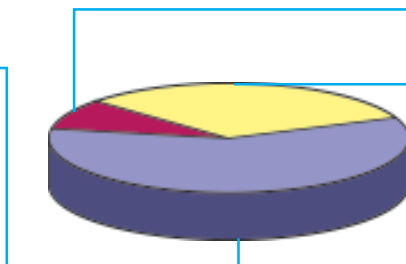
เป้าหมายที่ 5

สร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มชุมชนและองค์กรปกครองท้องถิ่นในการอนุรักษ์ และ ใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดได้อย่างน้อยร้อยละ 50 ของจำนวนชุมชนและองค์กรของประเทศไทยภายใน 5 ปี

ดำเนินการแล้วในพื้นที่ชุ่มน้ำ รวม 12 แห่ง

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ 7 แห่ง ได้แก่

- ♦ ปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่
- ♦ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จังหวัดเชียงราย
- ♦ อุทยานแห่งชาติแหลมสน - ปากคลองกะเปอร์ - ปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดระนอง
- ♦ ดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม
- ♦ อุทยานแห่งชาติเขาสมร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ♦ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย
- ♦ อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 1 แห่ง ได้แก่

- ♦ ลุ่มแม่น้ำสงครามตอนล่าง จังหวัดสกลนครและนครพนม

พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น 4 แห่ง ได้แก่

- ♦ กุดทิง จังหวัดหนองคาย
- ♦ บึงสำนกใหญ่ จังหวัดระยอง
- ♦ เกาะระ - เกาะพระทอง จังหวัดพังงา
- ♦ ป่าพรุแม่รำพึง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เป้าหมายที่ 6

สร้างเครือข่ายชุมชนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำให้เป็นเอกภาพทั้งประเทศภายในปี พ.ศ. 2550

เครือข่ายชุมชนของพื้นที่ชุ่มน้ำทั้ง 11 แห่งข้างต้นเริ่มมีความเชื่อมโยงกัน แลกเปลี่ยนข้อคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

แผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ปี พ.ศ. 2551-2555

แผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในปี พ.ศ. 2551-2555 ได้รับการบรรจุไว้ภายใต้แผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2551-2555 ซึ่งให้ความสำคัญกับผลกระทบจากการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงความยั่งยืนของทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ก่อให้เกิดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งเป็นปัญหาระดับโลก ในขณะที่นานาชาติได้ร่วมกันกำหนดแนวทางในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) ของความหลากหลายทางชีวภาพ คือ ลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพลงอย่างมีนัยสำคัญ

แผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2551-2555 ประกอบด้วยกลยุทธ์ 5 กลยุทธ์

- กลยุทธ์ที่ 1 คุ่มครององค์ประกอบความหลากหลายทางชีวภาพ
- กลยุทธ์ที่ 2 สนับสนุนการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน
- กลยุทธ์ที่ 3 ลดการคุกคามความหลากหลายทางชีวภาพ
- กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการวิจัย การฝึกอบรม การให้การศึกษา สร้างความตระหนัก และส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ
- กลยุทธ์ที่ 5 เสริมสร้างสมรรถนะให้แก่ประเทศไทยในการดำเนินงานตามความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางชีวภาพ

นอกจากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินงาน เช่น กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมพัฒนาที่ดิน กรมทรัพยากรน้ำ เป็นต้นแล้ว ภายใต้การดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2551-2555 ยังให้ความสำคัญกับหน่วยงานปฏิบัติในระดับท้องถิ่น เช่น สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วย เนื่องจากมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงานในระดับชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

แผนกลยุทธ์/แผนการจัดการของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำหนองบงคาย จังหวัด เชียงราย

ยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำหนองบงคาย จังหวัดเชียงราย จัดทำขึ้นภายใต้โครงการจัดการและคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติของประเทศไทยตามอนุสัญญาแรมซาร์ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลเดนมาร์ก การดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ใช้หลักการพื้นฐาน 4 ประการ คือ

- ◆ แนวทางเชิงระบบนิเวศ
- ◆ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด
- ◆ การวางแผนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม
- ◆ การป้องกันไว้ก่อน

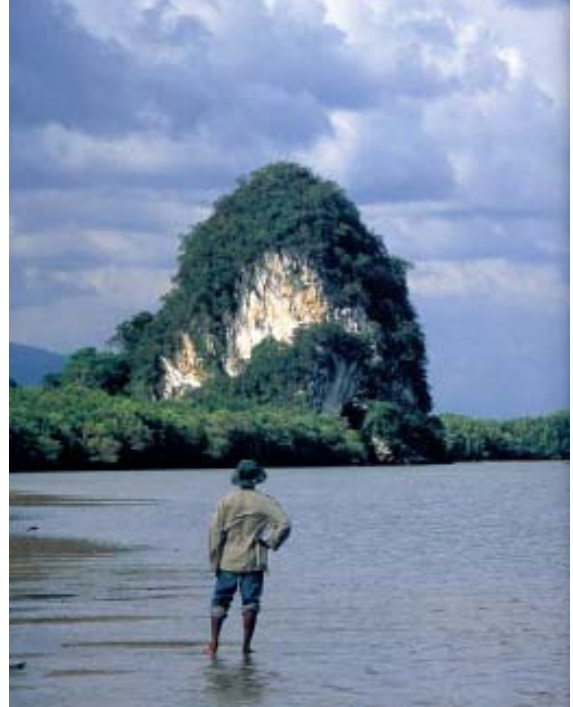
ยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นแบ่งเป็น 2 ส่วนหลัก คือยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2547-2567) และแผนปฏิบัติการ ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2547-2551) โดยมีวิสัยทัศน์ คือ **หนองบงคาย มินกหลากหลาย ผุงปลามากมาย น้ำใสบริสุทธิ์ เพิ่มพูนป่าไม้เขียวขจี เป็นที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พืชกึ่งสิ่งแวดล้อม ชาวประชาพร้อมรัฐร่วมรักสามัคคี พัฒนา พื้นฟู นำสู่การใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดและยั่งยืน** ทั้งนี้ได้กำหนดพันธกิจที่สำคัญสามด้านที่สำคัญ คือ

- ◆ การฟื้นฟูระบบนิเวศเพื่อดำรงคุณค่าและบทบาทของพื้นที่ชุ่มน้ำ
- ◆ การป้องกันและอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- ◆ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดและเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีชื่อเสียง

แผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่

แผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ จัดทำตามแนวคิดการแบ่งเขตการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ตามข้อเสนอแนะของอนุสัญญาแรมซาร์และหลักการพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น ระบบนิเวศ การมีส่วนร่วม การมองภาพรวมในระยะยาว รวมถึงศักยภาพของพื้นที่และเป้าหมายของยุทธศาสตร์ เป็นต้น มาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ โดยมีการแบ่งเขตการจัดการออกเป็น 3 เขตหลัก คือ เขตน้ำขึ้นน้ำลงใกล้ชายฝั่งทะเล (intertidal zone) เขตน้ำตื้น (subtidal zone) และเขตเกษตรกรรมและชุมชนเมือง

ในการจัดทำยุทธศาสตร์ได้ดำเนินการโดยมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้คือ ศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของโลก แหล่งทรัพยากรคงดำรงยั่งยืน และมีพันธกิจที่สำคัญสามด้าน คือ การส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างบูรณาการและชาวมลฑลเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของโลก การเสริมสร้างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการควบคุมการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ชุ่มน้ำ

แผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน - ปากแม่น้ำกระบี่ - ปากคลองกะเปอร์ จังหวัดระนอง

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน - ปากแม่น้ำกระบี่ - ปากคลองกะเปอร์ เป็นตัวอย่างหนึ่งของพื้นที่ชุ่มน้ำที่ทำได้ยากในเขตชีวภูมิศาสตร์ เป็นที่อยู่อาศัยของสรรพชีวิตทั้งพืชและสัตว์ โดยมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงทั้งชนิดพันธุ์ที่หายากและใกล้สูญพันธุ์และมีศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำโดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ แผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในบริเวณดังกล่าวจึงได้ถูกจัดทำขึ้น โดยมีรูปแบบการดำเนินการเชิงระบบ (system approach) เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยกำหนดกลยุทธ์หรือแนวทางดำเนินการรวม 6 ด้าน คือ

- ◆ การสงวน อนุรักษ์ พื้นฟู และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ◆ การจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการท่องเที่ยว
- ◆ การสร้างจิตสำนึกและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ◆ การจัดการด้านองค์กร กฎหมาย และการบริหารจัดการ
- ◆ การศึกษาวิจัย
- ◆ การติดตาม ตรวจสอบ คัดกรองและเฝ้าระวัง

แผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง - ปากน้ำตรัง จังหวัดตรัง

พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง - ปากน้ำตรัง จังหวัดตรัง เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำอีกแห่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก ทั้งในระดับชนิดพันธุ์และระบบนิเวศ ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึงการเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์หายากหลายชนิด และมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีภูมิทัศน์สวยงามทั้งบนบกและชายฝั่งทะเล ดังนั้นเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติอันทรงคุณค่าสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้สถานการณ์การใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน การวางแผนการจัดการเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีการจัดทำขึ้น เพื่อเป็นกรอบหรือแนวทางการปฏิบัติต่อทรัพยากรที่เกิดจากความต้องการที่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง และชุมชนในพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์คือ เพื่ออนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง - ปากน้ำตรัง อย่างยั่งยืน มีมาตรการดำเนินการที่สำคัญ 7 มาตรการ 26 แผนงาน ประกอบด้วย

- มาตรการที่ 1 ส่งเสริมความรู้และสร้างจิตสำนึกให้ตระหนักในความสำคัญและคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ
- มาตรการที่ 2 จัดการคุ้มครอง อนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ
- มาตรการที่ 3 เสริมสร้างแรงจูงใจในการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ
- มาตรการที่ 4 เสริมสร้างสมรรถนะในการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
- มาตรการที่ 5 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยและพัฒนาข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำ
- มาตรการที่ 6 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ
- มาตรการที่ 7 การติดตามตรวจสอบ คุ้มครองและเฝ้าระวังสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำ

การปรับปรุงมติ คณะรัฐมนตรี วันที่ 1 สิงหาคม 2543

ปัญหาทุกภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่หลายจังหวัดของประเทศไทยได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและสาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำอุกนุกกรุกทำลายและ/หรือถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปใช้ประโยชน์รูปแบบอื่น อาทิเช่น เป็นพื้นที่เกษตรกรรม นิคมอุตสาหกรรมและชุมชนเมือง ซึ่งปัจจุบันปัญหาเหล่านี้ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่ขั้นวิกฤตโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นและเป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ และการดำรงรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำเหล่านี้ให้เป็นพื้นที่รับน้ำตามธรรมชาติต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจะเป็นผลสัมฤทธิ์

คณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้มีความเห็นว่าปัจจุบันยังไม่มีการเปรียบเทียบโดยตรงที่จะคุ้มครองและดำรงรักษาระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติเหล่านี้ แม้แต่มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 1 สิงหาคม 2543 ยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นเหล่านี้เห็นควรปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 1 สิงหาคม 2543 โดยเพิ่มเติมมาตรการสำหรับการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นให้เป็นแหล่งรองรับน้ำตามธรรมชาติด้วยการสนับสนุนให้นำกฎหมายผังเมืองมาใช้ในการควบคุม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำและคณะกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษาและชุมชน ปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 1 สิงหาคม 2543 ดังนี้

- ◆ ปรับปรุงมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติเป็นมาตรการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยเพิ่มเติมมาตรการสำรวจและตรวจสอบขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำตามทะเบียนรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่น การติดตามตรวจสอบและดำรงรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำ การควบคุมและป้องกันการบุกรุก การกำหนดให้เป็นพื้นที่สีเขียวหรือเส้นเขียวตามกฎหมายผังเมืองเพื่อสงวนไว้เป็นแหล่งรองรับน้ำและกักเก็บน้ำ
- ◆ ปรับปรุงทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติ

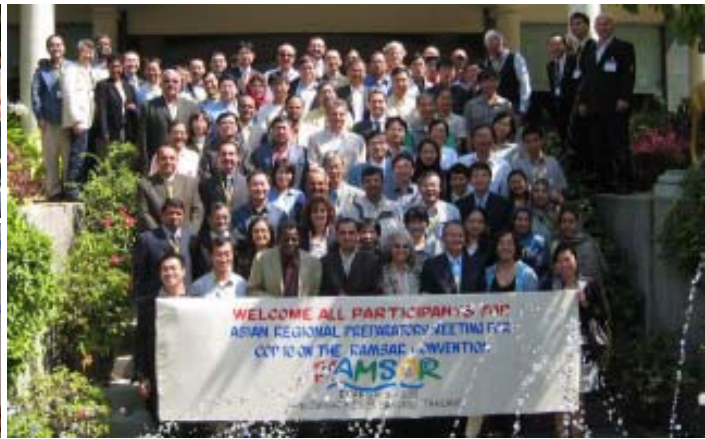
2

ความร่วมมือกับสำนัก เลขานุการอนุสัญญา ว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำและ ความร่วมมือระหว่าง ประเทศ

- ◆ ปรับปรุงทะเบียนรายชื่อบริษัทที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญเร่งด่วนสมควรได้รับการเสนอขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือแรมซาร์ไซต์
- ◆ ปรับปรุงทะเบียนรายชื่อบริษัทที่ชุ่มน้ำที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการคุ้มครอง การฟื้นฟู และการศึกษาสำรวจ

ในระหว่างการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ สมัยที่ 9 ประเทศไทยได้รับเลือกให้เป็นผู้แทนของภูมิภาคเอเชียเป็นคณะกรรมการบริหารของอนุสัญญา (Standing Committee) ร่วมกับสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน ประเทศไทยได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารอนุสัญญา ครั้งที่ 34 ครั้งที่ 35 ครั้งที่ 36 และครั้งที่ 37 และได้ร่วมเป็นคณะทำงานจัดการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาสมัยที่ 10 (Sub group on COP 10)

ในระหว่างการประชุมคณะกรรมการบริหาร ครั้งที่ 35 ได้มีการประชุมผู้แทนภูมิภาคเอเชีย และเห็นชอบให้ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมภูมิภาคเอเชียเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญา สมัยที่ 10 ประเทศไทยได้จัดประชุม

ภูมิภาคฯ ดังกล่าวในระหว่างวันที่ 14-18 มกราคม พ.ศ. 2551 ณ โรงแรมมารวย การ์เด้น กรุงเทพฯ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม 150 คน ซึ่งเป็นผู้แทนจากประเทศภาคี 22 ประเทศ และประเทศผู้สังเกตการณ์ 2 ประเทศ องค์กรพันธมิตรของอนุสัญญาฯ และองค์กรพัฒนาเอกชนจากประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และประเทศไทย ซึ่งในระหว่างการประชุมได้นำผู้เข้าร่วมประชุมไปทัศนศึกษา ณ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติกองทัพบก (บางปู) เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มหาราชินี ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง กองทัพบก กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) ประเทศไทย และภาคเอกชน อาทิ บริษัท เซฟรอน ประเทศไทย จำกัด และผลิตภัณฑ์ จำกัด บริษัท โตโยต้ามอเตอร์ ประเทศไทย จำกัด บริษัท ไทยประกันชีวิต จำกัด และบริษัท แอ็ดวาซซ์ อะโกร จำกัด (มหาชน)

ประเทศไทยเข้าร่วมในคณะกรรมการอนุรักษ์นกอพยพภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Migratory Waterbird Conservation Committee : MWCC) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 และได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการ ดังกล่าวในการประชุมครั้งที่ 8 และครั้งที่ 9 และประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ 10 ในระหว่างวันที่ 15-20 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ณ จังหวัดกระบี่ และในวันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ประเทศไทยได้เสนอพื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่ แรมซาร์ไซต์ ลำดับที่ 1101 เป็นเครือข่ายของนกชายเลนอพยพ (Shorebird Site Network) แห่งแรกของประเทศไทย และได้มีพิธีมอบเกียรติบัตรให้กับผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2548 ในพิธีเปิดการประชุมคณะกรรมการอนุรักษ์นกอพยพ ครั้งที่ 10 ขณะนี้ คณะกรรมการฯ นี้ ได้เปลี่ยนรูปแบบความร่วมมือเป็นรูปแบบของการเป็นพันธมิตร ซึ่งประเทศไทยอยู่ในระหว่างดำเนินการขอความเห็นชอบในการลงนามในบันทึกข้อตกลงการเข้าร่วมในเครือข่ายพันธมิตรอนุรักษ์นกอพยพ ในเส้นทางเอเชียตะวันออกเฉียง-ออสเตรเลีย

10 ปีประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

2541

- ◆ ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกลำดับที่ 110 ของภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2541
- ◆ พรุควนชีโลเลียน อยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ได้รับการคัดเลือกเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญาฯ เป็นแห่งแรกของประเทศไทย
- ◆ จัดทำนโยบาย มาตรการ และแผนปฏิบัติการพื้นที่ชุ่มน้ำ ปี พ.ศ. 2540-2545

2542

- ◆ ดำเนินการสำรวจสถานะภาพและจัดทำบัญชีรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยแล้วเสร็จ
- ◆ ประเทศไทยเข้าร่วมประชุมสมัชชภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำสมัยที่ 7 ณ กรุงซานโฮเซ ประเทศคอสตาริกา

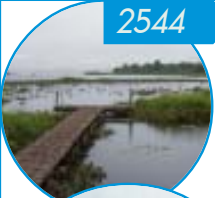
2543

- ◆ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2543 ให้ความเห็นชอบต่อบัญชีรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติและระดับนานาชาติ และเห็นชอบให้เสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีลำดับความสำคัญ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ รวมทั้งให้สนับสนุนพื้นที่ชุ่มน้ำแต่ละแห่ง ให้ได้รับการคุ้มครอง พื้นฟู ศึกษาสำรวจเชิงวิทยาศาสตร์ และมีการอนุรักษ์ด้วย

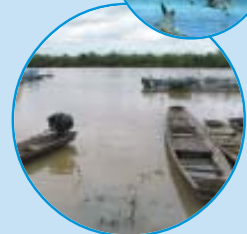
2544

- ◆ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุมสมัชชภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ สมัยที่ 8 ของอนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ◆ ประเทศไทยเสนอรายชื่อพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติของประเทศ 5 แห่ง เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ได้แก่
 1. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย
 2. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จังหวัดเชียงราย
 3. ดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม
 4. ปากแม่น้ำกระบุรี จังหวัดกระบี่
 5. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พรุโต๊ะแดง) จังหวัดนราธิวาส
- ◆ ดำเนินโครงการ Implementation of Ramsar Convention, Management and Protection of Wetland Areas ซึ่งอยู่ภายใต้ความเห็นชอบของรัฐบาลไทย และ Danish International Development Agency (Danida) ในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ 2 แห่ง คือ แอ่งเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และปากแม่น้ำกระบุรี จังหวัดกระบี่ ในปี พ.ศ. 2544-2549

2545

- ◆ ประเทศไทยเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ 4 แห่ง ได้แก่
 1. อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง - ปากแม่น้ำตรัง จังหวัดตรัง
 2. อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา
 3. อุทยานแห่งชาติแหลมสน - ปากแม่น้ำกระบี่ - ปากคลองกะเปอร์ จังหวัดระนอง
 4. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ◆ ประเทศไทยเข้าร่วมประชุมสมัชชภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ สมัยที่ 8 ณ เมืองบาเลนเซีย ประเทศสเปน
- ◆ ดำเนินแผนงานการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มน้ำโขง โดยความร่วมมือระหว่างประเทศกัมพูชา ประเทศลาว และประเทศเวียดนาม ทั้งนี้ประเทศไทยเลือกให้ลุ่มแม่น้ำสงครามเป็นพื้นที่นำร่องปี พ.ศ. 2545-2550

2546

- ◆ กำหนดแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ปี พ.ศ. 2546-2550 และผนวกไว้ในแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ปี พ.ศ. 2546-2550
- ◆ ประเทศไทยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนของ Ramsar Small Grant Fund เพื่อดำเนินโครงการเสริมสร้างการศึกษา และความตระหนักสาธารณะในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ◆ จัดตั้งคณะกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติระดับท้องถิ่น 5 แห่ง ได้แก่ จังหวัดหนองคาย จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดกระบี่ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพังงา

2547

- ◆ ประเทศไทยได้รับอนุมัติงบประมาณสนับสนุนจากกองทุน Ramsar Small Grant Fund เพื่อดำเนินโครงการจัดการคุณภาพน้ำบึงบอระเพ็ด ในที่ราบภาคกลางของประเทศไทย (Water Quality Management of Bung Boraphet in the Central Plains of Thailand)
- ◆ จัดตั้งคณะกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติระดับท้องถิ่น 5 แห่ง ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา จังหวัดระนอง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- ◆ กำหนดแผนยุทธศาสตร์การจัดการและแผนปฏิบัติการพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง - ปากแม่น้ำตรัง จังหวัดตรัง
- ◆ กำหนดแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย
- ◆ กำหนดแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่

2548

- ◆ ประเทศไทยเสนอรายงานแห่งชาติ ฉบับที่สอง ต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญา Ramsar
- ◆ ประเทศไทยเข้าร่วมการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 9 ณ กรุงคัมพาลา ประเทศอูกันดา ซึ่งประเทศไทยได้ร่วมจัดนิทรรศการ “การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย”
- ◆ ประเทศไทยได้รับการคัดเลือกเป็นผู้แทนภูมิภาคเอเชีย เป็นกรรมการบริหารของอนุสัญญาฯ (The Ramsar Standing Committee : SC) ร่วมกับสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐเกาหลี

2549

- ◆ ประเทศไทยเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารของอนุสัญญาฯ ครั้งที่ 34 ณ เมืองกลองด์ สมาพันธรัฐสวิสเซอร์แลนด์
- ◆ กำหนดแผนยุทธศาสตร์การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ สำหรับเขตอุทยานแห่งชาติแหลมสน - ปากแม่น้ำกระบี่ - ปากคลองกะเปอร์ จังหวัดระนอง

2550

- ◆ ประเทศไทยเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหารของอนุสัญญาฯ ครั้งที่ 35 ณ เมืองกลองด์ สมาพันธรัฐสวิสเซอร์แลนด์
- ◆ กำหนดแผนยุทธศาสตร์พื้นที่ชุ่มน้ำ ปี พ.ศ. 2551-2555 และผนวกไว้ในแผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการแห่งชาติว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ปี พ.ศ. 2551-2555

2551

- ◆ ประเทศไทยเสนอรายงานแห่งชาติ ฉบับที่สาม ต่อสำนักเลขาธิการอนุสัญญา Ramsar
- ◆ ประเทศไทยเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติเพิ่มอีก 1 แห่ง เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาสมร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ◆ ประเทศไทยเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการบริหารของอนุสัญญาฯ ครั้งที่ 36 และครั้งที่ 37 ณ เมืองกลองด์ สมาพันธรัฐสวิสเซอร์แลนด์
- ◆ ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมการเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 10 ของภูมิภาคเอเชีย
- ◆ รองศาสตราจารย์ ดร. ศันสนีย์ ชูแวง จากมหาวิทยาลัยมหิดล ได้รับรางวัล แรมชาร์อวอร์ด สาขาการศึกษา
- ◆ ประเทศไทยเข้าร่วมการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ 10 ณ เมืองชางวอน สาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งประเทศไทยได้ร่วมจัดนิทรรศการ “10 ปีที่ประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ”
- ◆ ประเทศไทยได้รับการคัดเลือกเป็นผู้แทนภูมิภาคเอเชีย เป็นคณะกรรมการบริหารของอนุสัญญาฯ ร่วมกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เลบานอน และสาธารณรัฐเกาหลี

สอดแทรกการคำนึงถึงพื้นที่ชุ่มน้ำ เข้าสู่ทุกภาคส่วน

คณะอนุกรรมการ การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

เป็นเวลา 15 ปี นับจากปี พ.ศ. 2536 ที่เริ่มจัดตั้งคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำและมีการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างมีระบบ ประเทศไทยได้ผลักดันให้วาระเรื่องพื้นที่ชุ่มน้ำเข้าสู่กระแสของสังคมทุกระดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชน ความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำมีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในชุมชนที่ต้องพึ่งพาพื้นที่ชุ่มน้ำในการดำรงชีวิตทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสรุปการสอดแทรกการคำนึงถึงพื้นที่ชุ่มน้ำเข้าสู่ทุกภาคส่วนในประเทศไทยได้ดังนี้

เข้าสู่การให้การศึกษา

การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้โรงเรียนในส่วนภูมิภาคสามารถกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนของตนเอง โดยกำหนดอัตราส่วนของหลักสูตรแกนกลาง: หลักสูตรท้องถิ่น เป็น 70:30 ซึ่งหลายจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ หรือ แรมซาร์ไซต์ ได้จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เพื่อเป็นการให้ความรู้และปลูกจิตสำนึก รู้และเข้าใจคุณค่าความสำคัญ บทบาทหน้าที่ ของพื้นที่ชุ่มน้ำ แก่เยาวชนในพื้นที่ขึ้น โดยเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในพื้นที่ สำนักงานเขตการศึกษา และชุมชนในพื้นที่ ทั้งนี้หลักสูตรจะเป็นไปตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ได้แก่ หน่วยงานการศึกษา นักเรียน ชุมชนในพื้นที่ เพื่อให้หลักสูตรที่ได้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของชุมชนมากที่สุด เช่น พื้นที่ที่ติดกับทะเล จะเน้นเกี่ยวกับระบบนิเวศทางทะเล ชายฝั่งและป่าชายเลน การสร้างอาชีพจากทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เป็นต้น ในส่วนพื้นที่ติดกับป่าไม้ จะมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ความรู้พื้นบ้านในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ เช่น การนำพืชมาใช้เป็นยารักษาโรค หรือนำทรัพยากรป่าไม้มาประกอบอาชีพ เช่น ฝ้ามัดย้อมจากสีธรรมชาติ เป็นต้น

ปัจจุบันมีหลายพื้นที่ที่จัดทำหลักสูตรมีการนำหลักสูตรการเรียนการสอนไปใช้ ได้แก่ พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน ปากคลองกะเปอร์ ปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดระนอง พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ จังหวัดกระบี่ พื้นที่ลุ่มน้ำสุโขง-ไกลก จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ลุ่มน้ำปัตตานี จังหวัดปัตตานี พื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม - เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง - ปากน้ำตรัง จังหวัดตรัง และพื้นที่อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา เป็นต้น

การจัดงานวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก

วันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกนับเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำ ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ ประเทศไทยมีการจัดกิจกรรมเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นประจำทุกปี เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยให้หน่วยงานทุกภาคส่วน

ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ได้รับทราบและเป็นการสร้างความตระหนักในความสำคัญ และคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำ การประเมินความก้าวหน้าในการอนุรักษ์ด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ และเป็นการเพิ่มโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมกับการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่จะนำไปสู่ การอนุรักษ์และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ชุ่มน้ำต่อไป โดยในระหว่าง พ.ศ. 2549-2551 ประเทศไทยได้จัดกิจกรรมดังนี้

3

พ.ศ. 2549

◆ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้จัดประชุมเชิงวิชาการ เรื่อง ประเทศไทยกับการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ สมัยที่ 9 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ณ โรงแรมรามารการ์เด้นส์ กรุงเทพฯ ประกอบด้วย การบรรยายพิเศษเรื่อง พื้นที่ชุ่มน้ำและการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้อมติของสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ สมัยที่ 9 ประเทศกัวเตมา กับการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ค่ายเยาวชนนานาชาติที่ยูกันดา และการอภิปรายเรื่อง นานาทัศนะต่อการประชุม COP 9 และความร่วมมือระหว่างประเทศกับการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำในประเทศไทย โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 250 คน

◆ **จังหวัดพัทลุง** ได้จัดการประชุมว่าด้วยการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อยและการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ณ ศาลากลางจังหวัดพัทลุง กิจกรรมประกอบด้วย การบรรยายเรื่อง จังหวัดพัทลุงกับโครงการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำตามอนุสัญญาแรมซาร์ และการสัมมนาแนวทางการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย

◆ **องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF)** สำนักงานประเทศไทย ได้จัดโครงการพิเศษเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ปี 2006 เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ณ สถานพักก่อนบางปู กรมชลประทานทหารบก กิจกรรมประกอบด้วย การชมวิดิทัศน์และแนะนำสถานตากอากาศบางปู การบรรยายเรื่อง พื้นที่ชุ่มน้ำบางปูกับความหลากหลายทางชีวภาพ การศึกษาเรื่อง นก นกน้ำและนกนางนวลที่บางปู รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่และการดูแลรักษาความสะอาดภายในศูนย์ศึกษาธรรมชาติบางปู โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม 144 คน

◆ **มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย** ได้จัดกิจกรรมวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ณ โรงเรียนบ้านเกาะไผ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กิจกรรมประกอบด้วย การสร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในคุณค่า ความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำให้แก่ชุมชน สร้างเครือข่ายความร่วมมือในระดับท้องถิ่น และ การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างยั่งยืน

◆ **สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย** ได้จัดกิจกรรมวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกในงานเทศกาลอนุรักษ์นกชายเลน ครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ณ บ้านโคกขาม จังหวัดสมุทรสาคร กิจกรรมประกอบด้วย การจัดเวทีเสวนาการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน การแสดงหุ่นมือและการแสดงของนักเรียนในพื้นที่ การอบรมวาดภาพนกและการจำแนกนกชายเลน รวมทั้งการผลิตแผ่นพับเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำและนกชายเลน

พ.ศ. 2550

◆ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับกรมประมง** ได้จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง พื้นที่ชุ่มน้ำ : แหล่งอาหารของโลก เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ณ โรงแรมรามารการ์เด้นส์ กรุงเทพฯ มีผู้เข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน ประมาณ 220 คน มีการสัมมนาในเรื่อง พื้นที่ชุ่มน้ำและทรัพยากรประมง ทรัพยากรประมงกับวิถีชีวิตของชุมชน การสร้างความรู้ที่ยั่งยืนให้การประมง และทิศทางการจัดการของพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน

- ◆ **มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย** ร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำเขาสามร้อยยอด จัดกิจกรรมเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ณ ศูนย์การศึกษาธรรมชาติพื้นที่สามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ◆ **โครงการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในประเทศไทยและลุ่มแม่น้ำโขง** โดย กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) ประจำประเทศไทย ได้จัดงานวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกเพื่อเฉลิมฉลองพระเกียรติเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมพรรษา 80 พรรษา เมื่อวันที่ 1-2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ณ ศาลาสนามหน้า เทศบาลตำบลบึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย
- ◆ **สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย ร่วมกับชมรมอนุรักษ์นกและธรรมชาติโคกขาม** ได้จัดเทศกาลอนุรักษ์นกชายเลน ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ณ ตำบลโคกขาม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 200 คน เป็นนักเรียน จำนวน 170 คน วิทยากรและผู้ร่วมงานอื่นๆ อีก จำนวน 30 คน เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนและราษฎรในท้องถิ่น ประชาชนทั่วไป ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนกชายเลนอย่างถูกต้อง มีการส่งเสริมทัศนคติและปลูกฝังให้เยาวชน ราษฎรในท้องถิ่น ประชาชนทั่วไป ห่วงใยและรักษาทรัพยากรสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง และมีการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

พ.ศ. 2551

- ◆ **สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ในหัวข้อ “พื้นที่ชุ่มน้ำสมบูรณ์ดี ชีวิตมีสุข” ระหว่างวันที่ 5-6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ณ โรงแรมรามารการ์เด้นส์ กรุงเทพฯ โดยมีผู้เข้าร่วมประมาณ 200 คน ประกอบด้วยกิจกรรมการบรรยายพิเศษเรื่อง เรื่อง 10 ปีของประเทศไทยในการเข้าร่วมเป็นภาคีสถัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำสมบูรณ์ดี ชีวิตมีสุข พื้นที่ชุ่มน้ำกับใช้ชีวิตคน พื้นที่ชุ่มน้ำกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพื้นที่ชุ่มน้ำกับวัฒนธรรมการอภิปรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การศึกษาสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำ การณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องพื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำกับทรัพยากรและการประมง พื้นที่ชุ่มน้ำกับการจัดการมลภาวะทางน้ำ การติดตามตรวจสอบพื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำกับการแก้ไขปัญหาความยากจน
- ◆ **โครงการความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำทุ่งสามร้อยยอด** ได้จัดงานเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ในหัวข้อ “อนาคตทุ่งสามร้อยยอดกับคนสามร้อยยอด” ในระหว่างวันที่ 1-2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- ◆ **องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล สำนักงานประเทศไทย (WWF-Thailand)** โดยโครงการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในประเทศไทยและลุ่มน้ำโขง ร่วมกับจังหวัดหนองคาย สถาบันการศึกษา เครือข่ายพันธมิตรองค์กรภาคเอกชน องค์กรประชาชนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันจัดงานวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 ณ บริเวณโรงเรียนบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคาย เป็นประธานในพิธี กิจกรรมที่จัดขึ้นในงาน ได้แก่ การบรรยายทางวิชาการ เวทีเสวนาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หัวข้อเรื่อง อนาคตกุดทิง กับคนบึงกาฬ และบทบาท หน้าที่ ของท้องถิ่นกับการจัดการและการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง การแสดงนิทรรศการ ความรู้ทางวิชาการ จากส่วนราชการและหน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้อง การแสดงบนเวทีของเด็กนักเรียน การแข่งขันการวาดภาพ เรียงความ การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ กิจกรรมความร่วมมือของภาคประชาชน เช่น การแข่งขันการนำวัตถุดิบจากกุดทิงมาปรุงอาหาร การแข่งขันกีฬาพื้นบ้านเชื่อมความสัมพันธ์ ระหว่างชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ร่วมงานประกอบด้วย คณะนักเรียนจากโรงเรียนรอบพื้นที่ชุ่มน้ำกุดทิง คณะผู้นำชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล และราษฎรที่อาศัยอยู่รอบพื้นที่ หัวหน้าส่วนราชการ คณะสื่อมวลชนส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น รวมผู้ร่วมงานทั้งสิ้น 1,450 คน
- ◆ **จังหวัดศรีสะเกษร่วมกับองค์กรเอกชนในโครงการส่งเสริมนโยบายสาธารณะ** เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำป่าทามมูน โดยมูลนิธิชุมชนอีสาน กองทุนสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และองค์กรท้องถิ่น ร่วมกันจัดงาน “มหกรรมป่าทามพื้นที่ชุ่มน้ำโลก” ที่อำเภอราษีไศล โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษเป็นประธาน กิจกรรมประกอบด้วยเวทีวิชาการ ให้หน่วยงานและองค์กรชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านนโยบาย กฎหมาย และประสบการณ์อนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำป่าทาม

◆ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพัทลุง ร่วมกับสมาคมพัฒนาชุมชนภาคใต้ องค์กรพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติประจำประเทศไทย และภาคีในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ได้ร่วมจัดกิจกรรมเนื่องในวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ประจำปี พ.ศ. 2551 โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุงเป็นประธาน มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 80 คน โดยกิจกรรมประกอบด้วย การเสวนา เรื่อง 10 ปีที่ผ่านมา คิดอย่างไรกับพื้นที่ชุ่มน้ำโลก ในอนาคตพื้นที่แรมซาร์ไฮด์ จะเป็นอย่างไร และมีวิธีการอย่างไรที่ทำให้คนในชุมชนอยู่ร่วมกับทะเลน้อยได้อย่างยั่งยืน

งานวิจัยไถบ้าน

เป็นงานวิจัยซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายนักวิจัยไถบ้าน กลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง ซึ่งเป็นองค์กรชุมชนที่เกิดจากการรวมตัวของนักวิจัยไถบ้านในกลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง 4 หมู่บ้าน คือ บ้านปากยาม บ้านอ้วน บ้านยางออย และบ้านท่าบ่อ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ในปี พ.ศ. 2546 และมีการจัดตั้งเครือข่ายอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. 2547 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากร ภูมิปัญญา สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการวางแผนอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าทุ่งน้ำสงครามและการบูรณาการนโยบายการบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนการรณรงค์เผยแพร่ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุ่มน้ำสงครามตอนล่าง โดยการดำเนินกิจกรรมที่ผ่านมาเครือข่ายได้ขยายบทบาทการทำงานวิจัยไถบ้านไปสู่ชุมชนอื่นในกลุ่มน้ำ ผลงานวิจัยที่สำคัญ เช่น นิเวศวิทยาและประวัติศาสตร์ ป่าทุ่งน้ำสงครามตอนล่าง ให้ความสำคัญกับความรู้อันล้ำค่าของชาวบ้านเรื่องระบบนิเวศและการเข้าถึงทรัพยากร ประวัติศาสตร์ชุมชน ทั้งการตั้งถิ่นฐาน ระบบเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของไถบ้านในป่าทุ่งน้ำสงครามตอนล่าง ผลการศึกษาพบว่า ป่าทุ่งน้ำสงครามมีระบบนิเวศที่มีความซับซ้อนโดยมีระบบนิเวศย่อยถึง 28 ระบบ เช่น ดง โคน ส่อม หนอง ห้วย ทาม เป็นต้น ทำให้มีพรรณพืชและพันธุ์สัตว์น้ำที่หลากหลาย โดยสำรวจพบพรรณพืชมากกว่า 208 ชนิด พันธุ์ปลา 124 ชนิด เต่า 5 ชนิด กุ้ง 4 ชนิด การคุกคามป่าทาม เช่น การใช้เครื่องมือหาปลาเชิงพาณิชย์ การเผาถ่านในป่าทาม การสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำสงครามรวมไปถึงผลกระทบจากการพัฒนาในเขตแม่น้ำโขงตอนบน และท่ามกลางวิกฤติของป่าทามในบริเวณดังกล่าว ไถบ้านได้ตระหนักและพยายามแก้ไขปัญหามา เช่น การจัดตั้งเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลาในชุมชนและตั้งกฎเกณฑ์ควบคุมการใช้เครื่องมือหาปลาเชิงพาณิชย์หรือผิดกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยราชการระดับอำเภอและบางชุมชน มีพระสงฆ์เป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม พันธุ์ปลาในป่าทาม: ความรู้พื้นถิ่นของคนหาปลาลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง เป็นการนำเสนอข้อมูลผลการวิจัยเกี่ยวกับพันธุ์ปลาที่พบในบริเวณป่าทาม รวมถึงความรู้พื้นถิ่นของนักวิจัยไถบ้านเกี่ยวกับพันธุ์ปลาในป่าทาม เช่น แหล่งที่อยู่อาศัย เครื่องมือที่ใช้จับ วิธีการปรุงอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการประเมินสภาพของปลาแต่ละชนิดโดยนักวิจัยไถบ้านเป็นผู้ร่วมกันประเมิน ในด้านการอนุรักษ์พันธุ์ปลา ไถบ้านมีการตั้งคณะกรรมการและร่างกฎระเบียบในการอนุรักษ์ร่วมกัน และมีการจัดตั้งหมู่บ้านหนึ่งป่าทาม

เข้าสู่การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนโดยชุมชน

การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด

ปุ๋ยน้ำชีวภาพจากหอยเชอรี่

หอยเชอรี่เป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่เข้ามาสร้างความเสียหายแก่พืชน้ำในทะเลสาบเชียงแสน และลูกกลมเข้าไปทำลายต้นข้าวในแปลงนา ช่วงแรกชุมชนใช้สารเคมีเป็นตัวช่วยบรรเทาความเดือดร้อน แต่เมื่อความเป็นพิษย้อนมาเล่นงานสุขภาพ จึงต้องกลับมาตั้งหลักแล้วรับมือกับหอยเชอรี่จำนวนนับไม่ถ้วนด้วยการใช้เป็นส่วนผสมของปุ๋ยน้ำชีวภาพ

ชุมชน ตำบลปลาลัก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ได้ทดลองทำปุ๋ยน้ำชีวภาพจากหอยเชอรี่ประกอบด้วย หอยเชอรี่บดพอกเปลือก 50 กิโลกรัม จุลินทรีย์หน่อกล้วย 50 ลิตร รำละเอียด 10 กิโลกรัม เคล้าให้เข้ากันทิ้งไว้ 7 วันแล้วเติมมะกรูดผ่าซีก 1 กิโลกรัม

หมักต่ออีก 1 เดือนจึงจะได้ปุ๋ยน้ำชีวภาพที่พร้อมสำหรับการใช้งาน จากการแจกจ่ายให้ชาวบ้านทดลองใช้ปุ๋ยน้ำชีวภาพกับผลไม้ ผักสวนครัว และนาข้าว ทุกคนยอมรับเป็นเสียงเดียวกันว่า ประสิทธิภาพดีไม่แพ้ปุ๋ยเคมี แต่ที่เหนือกว่าคือ ช่วยลดต้นทุนและปลอดภัยต่อสุขภาพโดยสามารถลดต้นทุนการผลิตจากการซื้อปุ๋ยวิทยาศาสตร์ได้ปีละประมาณ 800,000 บาท ปัจจุบัน กลุ่มปุ๋ยชีวภาพได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นปุ๋ยหมักมูลสัตว์อัดเม็ด เพื่อให้สะดวกในการใช้งานมากขึ้น ทั้งยังร่วมกับกลุ่มอาสาสมัครรักษาดินแดนและอาสาสมัครร่วมทำโครงการโรงเรียนเกษตรกรรมเฉลิมพระเกียรติครองราชย์ 60 ปี จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำนาข้าวโดยไม่พึ่งพาสารเคมีให้แก่สมาชิกและบุคคลทั่วไปโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ธนาคารปูม้า

ชุมชนในอ่าวทุ่งมหา จังหวัดชุมพร ได้ตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญของระบบนิเวศและความยั่งยืนของการประมง จัดทำโครงการธนาคารปู โดยชาวประมงที่เข้าร่วมโครงการเมื่อจับปูม้าได้จะคัดเลือกแม่ปูที่มีไข่นอกกระดองมาเลี้ยงรวมกันในกระชังซึ่งเปรียบเหมือนธนาคาร โดยทุกคนจะมีบัญชีที่ผู้จัดการจะบันทึกไว้ว่าแต่ละคนนำแม่ปูมาฝากไว้ที่ธนาคารคนละกี่ตัว แม่ปูจึงมีโอกาสได้แพร่พันธุ์ โดยหากไข่ปูมีสีเหลืองจะใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 7 วัน หากไข่เป็นสีส้มจะใช้เวลาประมาณ 5 วัน หากเป็นสีเทาจะใช้เวลาประมาณ 3 วัน และหากเป็นสีดำจะใช้เวลาประมาณ 1 วัน ไข่จึงฟักเป็นตัว โดยปูหนึ่งตัวจะให้ลูกปูประมาณ 300,000-500,000 ตัว หลังจากนั้นจึงนำแม่ปูไปขาย ซึ่งพ่อค้าที่รับซื้อปูจากธนาคารจะเพิ่มราคาแม่ปูให้อีก กิโลกรัมละ 10 บาท ซึ่งเงินที่ได้จากการจับแม่ปูขายแต่ละครั้งจะนำมาแบ่งให้สมาชิกตามจำนวนปู ธนาคารปูของชาวทุ่งมหาเป็นต้นแบบที่ชาวประมงพื้นบ้านหลายพื้นที่นำไปใช้ อาทิ ชาวประมงในจังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา และจังหวัดระนอง และเป็นผลให้ชาวประมงสามารถจับปูและมีรายได้มากยิ่งขึ้น

การฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ

โครงการ Green Coast ที่เกาะพระทอง จังหวัดพังงา

Green Coast เป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง WWF, Wetlands International, IUCN and Both Ends Netherland ภายใต้การสนับสนุนงบประมาณจาก Oxfam/Noib กองทุนการกุศลของประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยมุ่งหวังที่จะฟื้นฟูและจัดการระบบนิเวศชายฝั่ง เพื่อเพิ่มความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ประสบภัยสึนามิ เพราะระบบนิเวศชายฝั่งเป็นแหล่งพักพิงทางธรรมชาติและกึ่งอุปโภคบริโภคที่มีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของชุมชน ดำเนินงานในปี พ.ศ. 2547-2550 ที่เกาะพระทอง จังหวัดพังงา เป็นพื้นที่หนึ่งที่ระบบนิเวศชายฝั่งเกิดความเสียหายจากภัยสึนามิ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนที่อาศัยอยู่บนเกาะโดยเฉพาะชาวมอแกนซึ่งเป็นชนกลุ่มเล็กๆ ซึ่งเป็นชาติพันธุ์ชาวเลที่มีภาษาและวัฒนธรรมเฉพาะของตนเองแตกต่างไปจากคนไทย เจ้าหน้าที่ของโครงการ ได้ร่วมฟื้นฟูระบบนิเวศหญ้าทะเลซึ่งเป็นแหล่งหากินของชาวเกาะด้วยการสร้างจิตสำนึก สร้างกระบวนการเรียนรู้ถึงความเชื่อมโยงของหญ้าทะเล หอยชักตีนและวิถีชีวิต

- ◆ **อ่าวทุ่งนางดำ** ชุมชนฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติโดยการปิดอ่าวเพื่ออนุรักษ์หญ้าทะเลและสัตว์น้ำ 1 ปี ซึ่งผลที่เกิดขึ้นคือมีการแพร่ขยายพันธุ์ของสัตว์น้ำทั้งปูม้า ปูดาว หอยจอบ หอยชักตีน ปลิงทะเล เป็นต้น ส่วนสภาพแนวหญ้าทะเลสามารถฟื้นตัวได้ตามธรรมชาติทั้งนี้ชุมชนจะติดตามการเปลี่ยนแปลงของแนวหญ้าทะเลอย่างต่อเนื่องทุกสามเดือน

- ◆ **บ้านแป๊ะไย้อย** ชุมชนร่วมกันกำหนดเขตอนุรักษ์ห้วยทะเลประมาณ 70 ไร่ เพื่อเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำโดยห้ามจับหอยชักตีนและปลิงทะเลในเขตนี้เด็ดขาด ซึ่งพบว่ามีสัตว์น้ำจำนวนมากขยายพันธุ์ให้ชาวบ้านเก็บทานนอกเขตได้อย่างต่อเนื่อง
- ◆ **บ้านทุ่งดาบ** มีพื้นที่ป่าชายเลนชุมชนที่เป็นข้อตกลงในชุมชน ประมาณ 6,000 ไร่ แบ่งเขตการใช้ประโยชน์ป่าชายเลนเป็น 3 เขต คือ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำและป่าชายเลน พื้นที่ประมาณ 700 ไร่ ซึ่งห้ามทำการประมงจับสัตว์น้ำทุกชนิด ห้ามตัดไม้ พื้นที่ที่ต้องฟื้นฟูประมาณ 500 ไร่ และพื้นที่ทั่วไปประมาณ 5,800 ไร่ โดยห้ามวางยาเบื่อในพื้นที่ป่าชายเลนชุมชน ห้ามตัดไม้ขาย และจะมีการส่งเสริมการให้เกิดการแปรรูปเพื่อเพิ่ม

การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

พรุแม่รำพึง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

พื้นที่ชุ่มน้ำพรุแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทพรุ มีต้นเสม็ดเป็นไม้เด่น ซึ่งชุมชนโดยรอบใช้พื้นที่พรุเป็นแหล่งกักเก็บน้ำและป้องกันน้ำเค็มรุกเข้าในแผ่นดิน เป็นที่ชะลอน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม และเป็นแหล่งอาหาร เมื่อ กลุ่มอุตสาหกรรมเอกชนต้องการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำก่อสร้างโครงการถลุงเหล็ก ซึ่งต้องถมพื้นที่พรุชาวบ้านซึ่งมีสมาชิกเริ่มต้นเพียง 4-5 คน มีความวิตกกังวลในผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อแหล่งอาชีพ แหล่งรายได้ของชุมชนที่จะต้องสูญเสียไป รวมไปถึงความต้องการทราบข้อมูลที่ชัดเจนของโครงการและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของชุมชนที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่เมื่อเริ่มดำเนินโครงการ ซึ่งนำไปสู่กระบวนการทำงานภายในชุมชน โดยเริ่มต้นจากการศึกษารวบรวมข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุแม่รำพึง บทเรียนจากการดำเนินกิจกรรมและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากโครงการเดิม มีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและถ่ายทอดข้อมูลสู่สมาชิกในชุมชน จนเกิดความตระหนักร่วมกันและนำไปสู่การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีพลังในการผลักดันและสามารถเจรจาต่อรองจนเจ้าของโครงการฯ ต้องจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมใหม่โดยได้เพิ่มความสำคัญต่อกรณีวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ ทั้งพรุ และพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเล

หนองจ่ารุง จังหวัดระยอง

หนองจ่ารุงเป็นบึงน้ำขนาดใหญ่ ในพื้นที่อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดระยอง ซึ่งชุมชนใช้เป็นแหล่งน้ำและแหล่งอาหาร ที่สำคัญ คือ หนองจ่ารุงช่วยป้องกันน้ำเค็มไม่ให้รุกเข้ามาในแผ่นดิน ทำให้ชุมชนโดยรอบที่ทำสวนผลไม้ (มังคุด ทุเรียน เงาะ) มีน้ำบ่อต้นใช้ได้ตลอดปี จากความตระหนักในบทบาทสำคัญของหนองจ่ารุง กลุ่มอนุรักษ์หนองจ่ารุงร่วมกับ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ จังหวัดระยอง และเทศบาลตำบลสุนทรภู่ ได้ร่วมทำความเข้าใจกับประชาชนที่อาศัยโดยรอบเพื่อยกระดับหนองจ่ารุงให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ เพื่อใช้เป็นกลไกในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำแห่งนี้ เทศบาลได้สำรวจประชามติของประชาชนที่อยู่โดยรอบที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 4,330 คน โดยใช้แบบสอบถามพร้อมคำอธิบายผลดี และผลเสียของการขึ้นทะเบียนหนองจ่ารุงเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ ผลการสำรวจพบว่า ได้รับแบบสำรวจคืน 2,949 คน คิดเป็นร้อยละ 68 และแบ่งเป็นผู้เห็นชอบ ร้อยละ 85 และไม่เห็นชอบ ร้อยละ 15

เข้าสู่ภาคเอกชน

กระแสรองอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ขยายไปสู่ภาคเอกชน เกิดความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชนและภาครัฐในการให้การศึกษ การฟื้นฟู และการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ

บริษัท เซฟรอน ประเทศไทย สํารวจและผลิต จำกัด

โครงการป่าชายเลนเพื่อชุมชนโดยมีสถาบันสิ่งแวดล้อมไทยเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานโครงการร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาในพื้นที่ เป้าหมาย ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากบริษัทเซฟรอน มีระยะเวลาดำเนินงาน 3 ปี (มิถุนายน พ.ศ. 2548 - เมษายน พ.ศ. 2551)

พื้นที่เป้าหมาย จำนวน 3 ตำบลได้แก่

- ⊗ ตำบลนาคา กิ่งอำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง
- ⊗ ตำบลบางวัน อำเภอคุรุบุรี จังหวัดพังงา
- ⊗ ตำบลเกาะคอเขา อำเภอนาทวี จังหวัดพังงา

กิจกรรมที่ดำเนินการแบ่งเป็นการเสวนาแลกเปลี่ยนสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชายเลน การปลูกป่าให้มีประสิทธิภาพและได้ประโยชน์ บอกเล่าความเป็นมาของชุมชน และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนที่ผ่านมา และปฏิบัติกิจกรรมสาธารณประโยชน์ปลูกป่าชายเลน

โครงการ “ฟื้นฟู พื้นที่ชีวิต” ดำเนินการร่วมกับสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน โดยการฟื้นฟูและรักษาพื้นที่ป่าพรุให้ยั่งยืนในพื้นที่ 14 หมู่บ้าน ในจังหวัดนครศรีธรรมราชและพัทลุง พื้นที่ดำเนินการได้แก่ ตำบลชะอวด ตำบลเค็ง ตำบลท่าเสม็ด และตำบลนางหลง จังหวัดนครศรีธรรมราช และในจังหวัดพัทลุง ได้แก่ ตำบลนางตุง และตำบลทะเลน้อย ระยะเวลาดำเนินการ 3.5 ปี (มิถุนายน พ.ศ. 2545 - พฤศจิกายน พ.ศ. 2548) กิจกรรมหลักประกอบด้วย การฟื้นฟูป่าพรุด้วยการปลูกไม้เสริมในพื้นที่เสื่อมโทรม กระตุ้นจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างอาชีพและรายได้เพื่อเป็นทางเลือกของชาวบ้านในการผสมผสานพื้นที่ลุ่มน้ำและป่าพรุ ส่งเสริมการท่องเที่ยวและสนับสนุนกองทุนหมู่บ้าน

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยได้เข้าร่วมโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เนื่องในโอกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 ในปี พ.ศ. 2537 โดยได้ตั้งปณิธานและเป้าหมายไว้ว่าจะปลูกและฟื้นฟูผืนป่าทั่วประเทศ เพื่อถวายเป็นราชสักการะ จำนวนทั้งสิ้น 1 ล้านไร่

บริษัท ไทยเบฟเวอเรจส์ จำกัด (มหาชน)

ชมรมอนุรักษ์ทะเล (Sang Som See Thai Sea Club) เกิดจากกลุ่มพนักงานและผู้บริหารของบริษัทฯ ที่มีใจรัก และสำนึกถึงคุณค่าของทรัพยากรและสัตว์น้ำใต้ทะเล ได้ร่วมมือกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์กรมหาชน) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยชมรมได้มีกิจกรรมต่างๆ อาทิ

- ◆ โครงการฟื้นฟูหมู่เกาะปะการังบริเวณจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน 6 จังหวัดอันได้แก่
 - ⊗ จังหวัดระนอง สนับสนุนการจัดสร้างหมู่เกาะปะการังเทียมใต้น้ำในรูปแบบอาศรมสมุทร ตามแบบตราสัญลักษณ์ของจังหวัด
 - ⊗ จังหวัดพังงา บริเวณหมู่เกาะลิบลิ้น สนับสนุนการจัดสร้างเป็นรูปของตู้ประชิดใต้น้ำ และแคปซูลเวลา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
 - ⊗ จังหวัดภูเก็ต สนับสนุนการจัดสร้างในรูปของศาลาไทย กินรี
 - ⊗ จังหวัดกระบี่ สนับสนุนการจัดสร้างในรูปของสิงในวรรณคดี เช่น สุครีพ หนุมาน

ภาพพื้นที่ก่อนและหลังการปลูกป่าในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าคลองเก่า - คลองเคย อ.ปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์

- ⊗ จังหวัดตรัง สนับสนุนการจัดสร้างในรูปของชุมชนจัดงานแต่งงานที่สอดคล้องกับเทศกาลงานแต่งงานใต้น้ำของจังหวัด
- ⊗ จังหวัดสตูล สนับสนุนการสร้างเกาะปะการังเทียมในรูปของหีบสมบัติ ปืนใหญ่โจรสลัด

◆ กิจกรรมเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเล เช่น สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสารคดีชุดการฟื้นฟูปะการังชายฝั่งทะเลอันดามัน

บริษัท ไบเออร์ไทย จำกัด

โครงการทูตไบเออร์เพื่อสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีโอกาสเรียนรู้ความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีในระดับประเทศและนานาชาติ โดยมีกิจกรรมต่างๆ เช่น ฝึกฝนป่าให้ธรรมชาติโดยร่วมกับชาวบ้านบ้านทุ่งนางครวญ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีปลูกป่า ปลูกไม้โกงกางในพื้นที่ป่าชายเลนเสื่อมโทรมบ้านเนินพยอม ตำบลแก่ง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง และปลูกต้นลำพูในบริเวณพื้นที่ทุ่งอกชายฝั่งทะเลป่าชายเลนคลองโคกน จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้น

บริษัท ทรานส์ ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด

กองทุนประมง บริษัท ทรานส์ ไทย-มาเลเซีย (ประเทศไทย) จำกัด ได้จัดสรรงบประมาณจัดตั้งเป็นกองทุนประมงเพื่อทำโครงการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ในบริเวณอำเภอจะนะ และอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ในระยะดำเนินการ เป็นเงินปีละประมาณ 1 ล้านบาท เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต และส่งเสริมอาชีพประมงในพื้นที่

บริษัท ไทยบริดจสโตน จำกัด

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศเกษตรแห่งแรกที่ปทุมธานี บริษัท ไทยบริดจสโตน จำกัด ได้ร่วมเปิดศูนย์ศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศเกษตรแห่งแรกของจังหวัดปทุมธานี ณ พิพิธภัณฑ์การเกษตร เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เมื่อปี พ.ศ. 2550 ที่ผ่านมา ศูนย์ฯ แห่งนี้เกิดจากความร่วมมือของสามฝ่าย อันได้แก่ องค์การกองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) สำนักงานประเทศไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และภาคเอกชน โดยบริษัท ไทยบริดจสโตน จำกัด ภายใต้แนวคิดในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านธรรมชาติในระบบนิเวศที่ราบลุ่มภาคกลางของประเทศไทย โดยวางแผนการดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษาที่สามารถสนองต่อกระแสพระราชดำริด้านการศึกษา และมุ่งเน้นในการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาที่สามารถบูรณาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ในระดับโรงเรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติกอบกัปก (บางปู) เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มหาราชินี

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติกอบกัปก (บางปู) เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มหาราชินี เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างกอบกัปก กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) สำนักงานประเทศไทย และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และ เขต 2 รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จากภาคธุรกิจเอกชน เช่น บริษัทโตโยต้า มอเตอร์ ประเทศไทย บริษัทไทยประกันชีวิต บริษัทเซฟรอน ประเทศไทย จำกัด เป็นต้น มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ คือ การพัฒนาพื้นที่ในบริเวณกองอำนวยการสถานพักผ่อนบางปู กรมพลธิการ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นศูนย์การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมเพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนในสถานศึกษามีโอกาสเรียนรู้จากธรรมชาติ ด้วยกระบวนการสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อสร้างจิตสำนึกและส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วม ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

พื้นที่ศูนย์ศึกษาธรรมชาติฯ มีพื้นที่ประมาณ 639 ไร่ แบ่งได้เป็นสองส่วนหลัก โดยทางฝั่งตะวันออก ขนาด 338 ไร่ เป็นพื้นที่โล่งกว้างซึ่งในอดีตเป็นนาทุ่งและถูกปล่อยให้ทรุดโทรมตามธรรมชาติเชื่อมต่อกับระบบนิเวศชายฝั่ง และหาดโคลน จนปัจจุบันเต็มไปด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเฉพาะชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ องค์ความรู้ที่จะได้รับการเข้าชมพื้นที่ประกอบด้วยพันธุ์ไม้ในพื้นที่ชุ่มน้ำบางปู ชนิดพันธุ์นก ทั้งนกอพยพและนกประจำถิ่นชนิดต่างๆ ที่สำรวจพบกว่า 190 ชนิด โดยฝึกจำแนกผ่านหอดูนกภายในเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ระบบนิเวศชายฝั่ง หาดโคลนและสัตว์หน้าดิน ซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของนกน้ำแหล่งทรัพยากรประมงที่สำคัญสำหรับชุมชน

กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (WWF) สำนักงานประเทศไทย ได้เข้ามาบริหารศูนย์ฯ และจัดทำโปรแกรมพิเศษเพื่อการให้บริการด้านการศึกษาธรรมชาติสำหรับนักเรียนในพื้นที่ จังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ตลอดจนโปรแกรมอื่นๆ ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว นักศึกษา และบุคคลผู้สนใจทั่วไป

ความก้าวหน้าเพื่อบรรลุเป้าหมาย 2010

ความสำคัญเร่งด่วน

ประเทศไทยได้กำหนดพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญเร่งด่วนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูเพื่อบรรลุเป้าหมาย พ.ศ. 2553 ดังนี้

ภาค	พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญเร่งด่วนในการอนุรักษ์และฟื้นฟู	
	อนุรักษ์	ฟื้นฟู
เหนือ	<ul style="list-style-type: none"> หนองหล่ม จ.เชียงราย 	<ul style="list-style-type: none"> หนองเล็งทราย จ.พะเยา หนองฮ่าง จ.เชียงราย
ตะวันออกเฉียงเหนือ	<ul style="list-style-type: none"> ลุ่มน้ำสงคราม จ.นครพนม และ จ.สกลนคร 	<ul style="list-style-type: none"> เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดูนลำพัน จ.มหาสารคาม
กลางและตะวันออกเฉียง	<ul style="list-style-type: none"> ทุ่งมหาธาตุ จ.อยุธยา พื้นที่ชุ่มน้ำวัดห้วยจันทร์ จ.ลพบุรี แหลมผักเบี้ย บ้านปากทะเล และ เขาตะเครา จ.เพชรบุรี แหล่งหญ้าทะเลอ่าวทุ่งคา จ.ชุมพร หาดเลน จ.ประจวบคีรีขันธ์ 	<ul style="list-style-type: none"> เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จ.นครสวรรค์ ทุ่งโพธิ์ทอง/ทุ่งคำหยาด จ.อ่างทอง แหล่งหญ้าทะเลอ่าวคั้งกระเบน จ.จันทบุรี
ภาคใต้	<ul style="list-style-type: none"> ปากแม่น้ำกระบี่ จ.กระบี่ แหล่งหญ้าทะเล หมู่เกาะลิบง จ.ตรัง หาดเลน จ.ชุมพร เกาะกระ จ.นครศรีธรรมราช แหล่งหญ้าทะเล เกาะศรีบ่อยา จ.กระบี่ เกาะยาว จ.ตรัง หาดละแม จ.ชุมพร (ป่าชายหาด) 	<ul style="list-style-type: none"> ทะเลสาบสงขลา จ.สงขลา (โลมาอิรวดี เต่ากระฮาน) แหล่งหญ้าทะเล อ่าวปัตตานี จ.ปัตตานี ป่าชายหาด จ.ชุมพร ป่าชายเลน จ.นครศรีธรรมราช

เป้าหมายและผลที่คาดว่าจะได้รับจากแผนกลยุทธ์ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ	แนวทางปฏิบัติ	ตัวชี้วัดของประเทศ
เป้าหมายที่ 1 การใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด		
<p>ผลที่คาดว่าจะได้รับ</p> <ul style="list-style-type: none"> มีการดำเนินงานตามหลักการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด โดยทุกภาคีรวมถึงการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วมมากขึ้น มีการตัดสินใจด้านการอนุรักษ์โดยคำนึงถึงความสำคัญของบริการระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> สนับสนุนการดำเนินงานการจัดการพื้นที่ทางทะเลและชายฝั่งแบบผสมผสานให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ เพิ่มพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและชายฝั่งและมาตรการดูแลให้มากขึ้นอย่างน้อยให้ได้พื้นที่ 20% ของพื้นที่น้ำจืดภายในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยในปี 2010 และ 25% ในปี 2012 ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ระบบนิเวศทางทะเลชายฝั่งและเกาะ จัดทำแผนการจัดการอย่างมีส่วนร่วมกำหนดเขตอนุรักษ์/เขตการใช้ประโยชน์ ฟื้นฟูและอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมโดยเร่งรัดการฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนความสมบูรณ์โดยดำเนินการตามแนวพระราชดำริ และเสริมความเข้มแข็งและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายอนุรักษ์ต้นน้ำที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายการจัดการลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำสาขา จัดทำแผนผังการจัดการพื้นที่ และสร้างกระบวนการยอมรับของชุมชน โดยประเมินสถานภาพ/ศักยภาพพื้นที่ป่าชายเลน-ชายฝั่ง-ทะเล และศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อออกแบบวางแผนผังการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสม และสร้างกระบวนการยอมรับของชุมชนและสาธารณชน 	<ul style="list-style-type: none"> แผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์สำหรับพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน โดยมีการแบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นเขตพัฒนา เขตอนุรักษ์ พร้อมทั้งกำหนดแนวกันชนพื้นที่ และกิจกรรมที่สามารถกระทำได้และห้ามกระทำในพื้นที่ ปีละ 2 แห่ง พื้นที่ทะเลและชายฝั่งอย่างน้อยร้อยละ 20 ของพื้นที่น้ำจืดไทยได้รับการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครอง แหล่งหญ้าทะเลและพะยูนได้รับการประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองอย่างน้อย 1 แห่ง ฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน 50,000 ไร่ มีทะเบียนแห่งชาติว่าด้วยความรู้ที่สืบทอดตามธรรมเนียมประเพณีหรือความรู้พื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน จัดตั้งเครือข่ายพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ มีกลไก เกณฑ์ กฎระเบียบเพื่อควบคุมดูแล กำจัดและติดตามตรวจสอบชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกราน มีโครงการรณรงค์เพื่อเสริมสร้างความตระหนักโดยผ่านกิจกรรมและสื่อต่างๆ อย่างน้อย 10 โครงการ มีและใช้ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านพื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อสนับสนุนการบริหารโครงการด้านการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ
เป้าหมายที่ 2 พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ		
<p>ผลที่คาดว่าจะได้รับ</p> <ul style="list-style-type: none"> ได้ประกาศและจัดการแรมซาร์ไซต์ในเขตแดนของตนเพื่อสนับสนุนเครือข่ายพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ดำเนินการตามพันธกรณีในการรายงาน ภายใต้มาตรา 3 และ 8.2 อย่างเต็มที่ และใช้ Montreux Record เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการธรรมาภิบาลอนุสัญญาฯ ตามความเหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> นำเสนอให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญเป็นแรมซาร์ไซต์ (Ramsar site) สำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มเติมทั้งทางกายภาพและชีวภาพ และสังคมเศรษฐกิจเพื่อทบทวน และปรับปรุง ทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศไทย และทบทวนแก้ไข เพื่อเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศได้รับการขึ้นทะเบียนเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 5 แห่ง ติดตามตรวจสอบสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศหรือแรมซาร์ไซต์

เป้าหมายและผลที่คาดว่าจะได้รับจากแผนกลยุทธ์ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ	แนวทางปฏิบัติ	ตัวชี้วัดของประเทศ
เป้าหมายที่ 3 ความร่วมมือระดับนานาชาติ		
<p>ผลที่คาดว่าจะได้รับ</p> <p>พัฒนาแนวทางระดับชาติที่สอดคล้องกันในการดำเนินงานตามอนุสัญญาแรมซาร์ในแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหุ้นส่วนความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพกับอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องอื่นๆ หน่วยงานระดับนานาชาติ และภาคีอนุสัญญาแรมซาร์</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☉ ดำเนินงานตามพันธกรณีโปรแกรมงานข้อ มติของสมัชชาภาคี และการริเริ่มของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ และอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ☉ มีแนวทางปฏิบัติว่าด้วยการวิเคราะห์ผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ☉ มีกลไก แนวทางปฏิบัติหลักเกณฑ์ หรือกฎหมายที่สนับสนุนการใช้ประโยชน์การเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ในพื้นที่ชุ่มน้ำ ที่ได้รับการยอมรับ และนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้อย่างน้อย 1 กลไก
เป้าหมายที่ 4 สมรรถนะและประสิทธิภาพทางสถาบัน		
<p>ผลที่คาดว่าจะได้รับ</p> <p>เพิ่มพูนความสำเร็จของอนุสัญญาในการบรรลุการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดในพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยวัดจากตัวชี้วัดประสิทธิภาพและความตระหนักถึงความสำเร็จของอนุสัญญาที่เพิ่มมากขึ้นของรัฐบาลและองค์กรเอกชนในภาคส่วนอื่นๆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☉ จัดตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการบริหารจัดการแรมซาร์ไซต์ เฉพาะแห่ง ☉ ผลสานการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำเข้าด้วยกัน เพื่อผลักดันให้สามารถลดการสูญเสียระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำลงอย่างมีนัยยะสำคัญ ภายในปี พ.ศ. 2553 ☉ ส่งเสริมและสร้างระบบแรงจูงใจให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมสร้างป่าชายเลนเพื่อประโยชน์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม โดยส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนทั้งในพื้นที่เอกชนและพื้นที่รัฐ ส่งเสริมการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์ป่าชายเลนแบบผสมผสาน ควบคู่กับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการทำประมงชายฝั่ง รวมทั้งปลูกเพื่อเป็นพลังงานทดแทนโดยจัดการป่าชายเลนด้วยนวัตกรรมวิธี 	<ul style="list-style-type: none"> ☉ ฐานข้อมูลองค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำ ☉ มีและใช้ระบบการศึกษาทั้งในและนอกระบบเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน ☉ ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำจัดตั้งคณะกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำภายในหน่วยงาน
เป้าหมายที่ 5 สมาชิกภาพ		
<p>ผลที่คาดว่าจะได้รับ</p> <p>ทุกประเทศเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาแรมซาร์ภายในปี ค.ศ. 2014</p>	<p>-</p>	<p>-</p>

สรุปการดำเนินงานเพื่อ บรรลุเป้าหมาย 2010

ความก้าวหน้า

ระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการอนุรักษ์ต่อนโยบายว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำพอสสมควร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา องค์กรพัฒนาชุมชน และชุมชนมีความร่วมมือในการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มมากขึ้น

- ◆ มีการกำหนดกฎ ระเบียบการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำของตน เช่น ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย จังหวัดเชียงราย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย ได้กำหนดกฎในการประมง
- ◆ มีความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะความสำคัญด้านการให้บริการของพื้นที่ชุ่มน้ำ เช่น พรุแม่รำพึง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ประชาชนออกมาคัดค้านจนเจ้าของโครงการต้องจัดทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมใหม่
- ◆ จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดการแย่งชิงพื้นที่ในการพัฒนา ประชาชนในพื้นที่ได้รับบทเรียนของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อวิถีชีวิต ส่งผลให้หลายพื้นที่ต้องการยกระดับพื้นที่ชุ่มน้ำของตนเพื่อให้มีการคุ้มครองเพิ่มขึ้น ตลอดจนมีความเข้าใจเพิ่มขึ้นในการใช้การขึ้นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศเป็นเครื่องมือในการป้องกันการพัฒนาที่จะส่งผลกระทบต่อ
- ◆ ภาคส่วนต่างๆ ให้ความสำคัญในการให้การศึกษ และการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดเพิ่มขึ้นจากการจัดกิจกรรมวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลกที่ขยายการดำเนินงานไปตามพื้นที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนการเพิ่มความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและองค์กรชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่ใช้พื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่ของตนเป็นบทเรียน
- ◆ มีการสร้างเครือข่ายชุมชนระหว่างพื้นที่ชุ่มน้ำแต่ละแห่งซึ่งต่างมีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทั้งด้านการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด ตลอดจนการป้องกันและรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำของตนด้วยการศึกษาดูงาน (study tour) โดยมีสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นสื่อกลาง

ปัญหาอุปสรรค

ถึงแม้ว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสถานการณ์วิกฤตทางเศรษฐกิจกระตุ้นให้มีความก้าวหน้าในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดของประชาชนเพิ่มมากขึ้น แต่การให้ความรู้ การสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกก็ยังมีผลจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้แก่ประชาชนทุกระดับโดยผ่านสื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ ความเข้าใจในการให้บริการของระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีต่อสิ่งมีชีวิตที่สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาความยากจน ปัญหาภัยแล้ง และปัญหาน้ำท่วมที่เกิดขึ้นซ้ำซากแต่มีถูกมองข้ามอยู่ตลอดเวลา ความเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของนิเวศวิทยาเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการก่อนที่การบริหารจัดการที่มองแต่ตัวทรัพยากรน้ำแต่เพียงอย่างเดียวจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งส่งผลให้เกิดความสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และกระตุ้นให้ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทวีความรุนแรงขึ้น การศึกษาวิจัยและการสำรวจสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำและการประเมินมูลค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำยังคงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องการสนับสนุนทรัพยากรจากทั้งภาครัฐ และองค์กรนานาชาติ

ปัจจุบัน การดำเนินงานในพื้นที่ชุ่มน้ำมักเกิดขึ้นเมื่อชุมชนโดยรอบต้องตกอยู่ในภาวะวิกฤต เป็นการดำเนินงานเพื่อตั้งรับตลอดเวลา การดำเนินงานเชิงรุกยังคงต้องการนโยบายที่ชัดเจนของทุกรัฐบาล นโยบายและเป้าหมายของหน่วยงานต่างกระทรวงมักไม่สอดคล้องกัน เช่นนโยบายการเพิ่มพื้นที่ปลูกพืชพลังงาน เช่น ปาล์มน้ำมัน ด้วยการในพื้นที่พรุของหลายจังหวัด เป็นต้น กฎระเบียบที่ใช้คุ้มครองและอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำมีเพียงมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 1 สิงหาคม 2543 ซึ่งไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำในสถานการณ์การแย่งชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่กำลังเจริญเติบโต

มุมมองสู่อนาคต

ในอนาคตพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทยมุ่งไปสู่เป้าหมายที่สำคัญ คือ

- ◆ มีศูนย์การเรียนรู้ ทางเดินศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศทุกแห่ง
- ◆ มีกองทุนที่สนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำ
- ◆ มีกฎหมายที่ส่งเสริมการอนุรักษ์และคุ้มครองพื้นที่ชุ่มน้ำที่สนับสนุนให้ภาคประชาชนมีบทบาทเพิ่มมากขึ้น
- ◆ พื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญทุกแห่งมีองค์กรพันธมิตรซึ่งสนับสนุนงบประมาณ ได้แก่ ภาคเอกชนและเมืองธุรกิจชุมชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชนดูแลรักษา ร่วมกับภาครัฐ

บรรณานุกรม

- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2542. **ทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทย**. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร. 414 หน้า
- สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. 2545. **ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำพรุบ้านไม้ขาว**. กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร. 414 หน้า
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2547. **ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหาดเจ้าไหม-เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง-ปากน้ำตรัง จังหวัดตรัง**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร. 136 หน้า
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2549. **ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่จังหวัดกระบี่**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร. 88 หน้า
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2550. **รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อการยกระดับพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ ระดับนานาชาติ**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร. 68 หน้า
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2551. **รายงานโครงการจัดทำแนวทางส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2551. **นโยบาย มาตรการ และแผนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน พ.ศ. 2551-2555**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร. 70 หน้า
- สหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (IUCN) สำนักงานประเทศไทย. 2550. **บทเรียนจากการทำงานโครงการ Green Coast ในพื้นที่อำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา**. กรุงเทพมหานคร. 33 หน้า
- ศูนย์ศึกษาธรรมชาติกองทัพบก (บางปู) เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา มหาราชินี. **บางปู บ้านของนกน้ำ**. [ม.ป.ป.] (แผ่นพับ)
- ปูน้ำชีวภาพจากหอยเชอร์รี่. **นิตยสารโลกสีเขียว**, 6(2550).
- “โครงการป่าชายเลนเพื่อชุมชน”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.Chevronthailand.com>
- “โครงการฟื้นฟูป่าพื้นที่ชีวิต”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.Chevronthailand.com>
- “โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 ในปีพุทธศักราช 2537”. เข้าถึงได้จาก <http://www.pttplc.com/th>
- “ชมรมอนุรักษ์ทะเล (SangSom See Thai Sea Club)”. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaibev.com/th>
- “โครงการทูตไบเออร์เพื่อสิ่งแวดล้อม” เข้าถึงได้ จาก <http://www.bayer.co.th>
- “กองทุนประมง”. เข้าถึงได้ จาก <http://www.ttm-jda.com>
- “ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและระบบนิเวศเกษตรแห่งแรกที่ปทุมธานี”. เข้าถึงได้ จาก <http://www.bridgestone.co.th>

รายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุวัต อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

รายงานแห่งชาติ ประจำปี 2551
ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2549-2551)

จัดพิมพ์เผยแพร่	สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 60/1 ซอยพินุลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์ 0 2265 6638-39 โทรสาร 0 2265 6638 www.onep.go.th
สงวนลิขสิทธิ์	2552 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย
การอ้างอิง	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2552. รายงานแห่งชาติว่าด้วยการอนุวัตอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ . กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ. 36 หน้า
ISBN	978-974-286-595-5
พิมพ์ครั้งแรก	มกราคม 2552
ที่ปรึกษา	คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ คณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำ
บรรณาธิการ	สิริกุล บรรพพงศ์ นิรวาน พิพิธสมบัติ
ประสานงาน	วัลลภ ปรีชามาตย์ ชัยวัฒน์ ประมวล ปริญญา ลีฟ้าหามนทร์ ธนัญพนธ์ เทศขำ มนทิวรา เกษมสุข
แปล	Colin I. McQuistan Conservation Programme Manager, WWF Thailand
ออกแบบและจัดพิมพ์	บริษัท อินทีเกรเต็ด โปรโมชัน เทคโนโลยี จำกัด โทรศัพท์ 0 2158 1312-6 โทรสาร 0 2158 1319